

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

ADALET

ANİ MÜDAHALE

Ankara, 2018

- Bu bireysel öğrenme materyali, mesleki ve teknik eğitim okul / kurumlarında uygulanan çerçeve öğretim programlarında yer alan kazanımların gerçekleştirilmesine yönelik öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmıştır.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- PARA İLE SATILMAZ.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	iv
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. ANİ MÜDAHALE DURUM TESPİTİ.....	3
1.1.Acil Durum ve Acil Durum Yönetimi.....	3
1.2.Ani Müdahale Durumları	3
1.3.Tutuklu veya Hükümlüler Arasında Sorun Çıkarmaya Eğilimli Olan Gruplar ..	5
1.4. Tutuklu ve Hükümlülerin Sorun Çıkarma Nedenleri	6
1.5.Mesleki Programda İlgili Ekranlar	9
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	13
2. DOĞAL AFETLERDEN KAYNAKLANAN ANİ DURUMLARA MÜDAHALE	13
2.1. Doğal Afetler ve Olaylara Müdahale	13
2.2. Doğal Afetlerde Görevli Ekiplerin Görevleri.....	16
2.2.1. Söndürme Ekibinin Görevleri	17
2.2.2. Kurtarma Ekibinin Görevleri	17
2.2.3. İlk Yardım Ekibinin Görevleri	18
2.2.4. Koruma Ekibinin Görevleri.....	18
2.2.5. Yangınla Mücadelede Kullanılan Kişisel Donanımlar.....	18
2.3. Mesleki Programda İlgili Ekranlar	20
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	25
3. TUTUKLU VE HÜKÜMLÜ KAYNAKLI ANİ DURUMLARA MÜDAHALE	25
3.1.Tutuklu ve Hükümlülerden Kaynaklanan Acil Durumlar	25
3.1.1. İsyan ve Ayaklanma	25
3.1.2. Ceza İnfaz Kurumlarında İsyan ve Rehin Alma	26
3.1.3. Ceza ve İnfaz Kurumunda Açlık Grevi	26
3.2. Müdahale Yöntemleri.....	29
3.2.1. Acil Durumlara Karşı Önlemler	32
3.3. Ceza ve İnfaz Kurumlarında İlk Yardım.....	34
3.3.1. İlk Yardım ile İlgili Kavramlar	34
3.4.Mesleki Programda İlgili Ekranlar	37
UYGULAMA FAALİYETİ.....	40
4. FİRAR GİRİŞİMİ VE FİRARI ÖNLEME	43
4.1. Firar ve Suç	43
4.1.1. Firarın Genel Nedenleri.....	44
4.1.2.Firar Edebilecek Mahkûmların Genel Özellikleri	44
4.1.3.Firara Teşebbüs Yöntemleri	45
4.2.Firar Öncesi Belirtiler.....	45
4.2.1. Firar Yöntemleri	46
4.3. Firar Eylemlerinin Amaçları	49
4.3.1. Firara Karşı Alınması Gereken Önlemler	49
4.4.Mesleki Programda İlgili Ekranlar	51

DEĞERLER ETKİNLİĞİ.....	53
UYGULAMA FAALİYETİ.....	54
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	55
MODÜL DEĞERLENDİRME	56
CEVAP ANAHTARLARI.....	58
KAYNAKÇA	60

AÇIKLAMALAR

ALAN	Adalet Alanı
DAL	İnfaz Koruma
MODÜLÜN ADI	Ani Müdahale
MODÜLÜN SÜRESİ	80/50
MODÜLÜN AMACI	Bireye/öğrenciye ani müdahale işlemleri ile ilgili bilgi ve becerileri kazandırmaktır.
MODÜLÜN ÖĞRENME KAZANIMLARI	1. Ani müdahale durumlarını tespit ederek tedbir alabileceksiniz. 2. Doğal afetlerden kaynaklanan ani durumlarla ilgili tedbir alarak dikkatli bir şekilde müdahale edebileceksiniz. 3. Tutuklu ve hükümlülerden kaynaklanan ani durumlarla ilgili tedbir alarak dikkatli bir şekilde müdahale edebileceksiniz. 4. Firar girişim yöntemlerini tespit ederek firarın önlenmesini sağlayabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Cezaevi koğuşı atölyesi, sınıf, UYAP laboratuvarı. Donanım: Bilgisayar, cop, gözetleme kameraları, robocop kıyafeti, gaz maskesi, çelik eldiven, yangın söndürme tüpü, ısıya dayanıklı yangın söndürme kıyafeti, kalkan.
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Bireysel öğrenme materyali içinde yer alan ve her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendirebileceksiniz.

GİRİŞ

Sevgili Öğrencimiz,

Ceza infaz kurumlarında ani müdahaleyi gerektirebilecek bazı durumlar ortaya çıkabilmektedir. İnfaz ve koruma baş memurları ile infaz ve koruma memurlarının titizlikle yapması gereken en önemli görevlerinden biri de ani durumlara müdahale edebilme ve bu durumlara karşı tedbirli olabilmektir.

İnfaz ve koruma baş memurları ile infaz ve koruma memurları, vardiya hizmetleri sırasında ya da vardiya dışında görevlendirilmeleri durumunda, kendilerinin sorumluluğuna verilen nöbet yerlerinde görevlerini yerine getirirler.

Ceza ve infaz kurumlarında nöbet görevini yerine getiren kamu çalışanları, zaman zaman deprem, sel, isyan, personelin rehin alınma girişimleri, firar girişimleri gibi olağan dışı durumlarla karşılaşabilirler. Bu gibi durumlarda nelerle karşılaşılacağına bilinmesi, alınacak önlemlerin etkili ve verimli olması açısından önem taşımaktadır.

Bu bireysel öğrenme materyalini tamamladığınızda ceza ve infaz kurumlarında oluşabilecek ani durumlara müdahale edebilme yöntemlerini en iyi şekilde uygulayabileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

ÖĞRENME KAZANIMI

Bu öğrenme faaliyetindeki bilgiler ve uygulamalarla ceza infaz kurumunda çeşitli nedenlerden kaynaklı ani müdahale durumlarını tespit ederek tedbir alabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Yazılı ve görsel medyayı kullanarak ceza infaz kurumlarında ani müdahale yöntemleri hakkında bilgi toplayınız.

1. ANİ MÜDAHALE DURUM TESPİTİ

1.1.Acil Durum ve Acil Durum Yönetimi

Aciliyet, Türk Dil Kurumu Güncel Sözlüğü'ne göre ivedi olma durumudur. Hemen müdahale ya da reaksiyon gerektiren, beklenmeyen ve ciddi olay ya da duruma **acil durum** denir. Yaralanma, kalp krizi, mahsur kalma, yangın, deprem ev ve iş kazaları ya da trafik kazaları gibi birçok vaziyet **acil durum** olarak değerlendirilebilir.

Ceza infaz kurumlarında beklenilmeyen, olması istenmeyen olağanüstü hâllere (fırar, fıraya teşebbüs, isyan, rehin alma, sayım vermeme gibi) acil hâller denmektedir. Fiziki ve mimari yapısı ceza infaz kurumuna uygun olmayan ceza infaz kurumlarında tutuklu ve hükümlü güvenliğini, personel güvenliğini ve bina güvenliğini sağlamak çok zordur.

Kurum müdürü, asayiş, güvenlik, sağlık ve benzeri konularda ortaya çıkan sorunlarla ilgili gecikmeksizin önlem almak, önlemlerin yetersiz kalması hâlinde, durumu derhal Cumhuriyet Başsavcılığı aracılığıyla Bakanlığa bildirmekle yükümlüdür.

1.2.Ani Müdahale Durumları

Ani müdahale durumları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Tutuklu ve hükümlülerin grup oluşturarak rant sağlamaları
- Tutuklu ve hükümlüler arasında kavgaların yaşanması
- Adam öldürme olayları
- Ceza infaz kurumunda uyuşturucu kullanma veya satma
- Kumar oynama veya oynatma
- Yangın çıkartma
- Rehin alma
- Oda değişikliğine karşı çıkma

- Cinsel saldırılarda bulunma
- Kurum araç ve gereçlerine zarar verme
- Kendilerine yönelik saldırılar (intiharlar)
- Sinir krizi geçirme
- Sayım vermeme veya sayımlarda zorluk çıkarma durumları
- Arama yaptırmama veya aramalarda görevlilere zorluk çıkarma
- Toplu olarak slogan atma veya pankart asma eylemleri,
- Örgüt adına veya çıkar amaçlı olarak tutuklu ve hükümlüleri sorgulamak, tecrit etmek veya cezalandırmak
- Mahkeme, hastane, olay tespit tatbikatları ve ceza infaz kurumundan başka ceza infaz kurumuna çıkan sevklerle gitmemek, gitmek isteyenleri engellemek
- İzinsiz olarak siyasi içerikli etkinlikler düzenlemek, tek tip elbiseler giyerek tören düzenlemek veya tiyatro çalışmaları yapmak, ceza infaz kurumunda görülen olağanüstü acil durumlardır.

Fotoğraf 1.1: Ceza infaz kurumunda yangın çıkartma

Kurum idaresi; isyan, firar, yangın, doğal afet ve benzeri kurum güvenliğini tehlikeye düşürecek olaylara ilişkin kurumun fiziki yapısı, mevcudu ve kapasitesi gibi unsurları değerlendirerek dış güvenlik ve kolluk kuvvetleri temsilcileriyle birlikte **olağanüstü hâl planları** hazırlayarak Cumhuriyet Başsavcılığına onaylatacaktır.

Kurum en üst amiri, Cumhuriyet Başsavcısına bilgi vermek suretiyle önceden hazırlanan olağanüstü hâl planlarına göre kurumun fiziksel özelliği ve mevcudunu değerlendirerek yılda en az iki kez olmak üzere uygun gördüğü zamanlarda diğer kamu görevlilerinin katılımıyla isyan, firar, yangın ve benzeri olaylara karşı tatbikat yapar.

Yapılacak tatbikata ilişkin tutanak ve belgeler Bakanlık yetkililerinin, adalet müfettişlerinin ve Bakanlık kontrolörlerinin inceleme ve denetimlerine her zaman hazır olacak şekilde kurumdaki özel kartonunda saklanmalıdır.

Meydana gelmesi muhtemel olayları önceden saptayıp gerekli tedbirleri alabilmek için kurum içinde veya dışındaki istihbarat çalışmalarına önem verilmelidir. Elde edilecek bilgi ve belgeler mahallî istihbarat ve kolluk birimleriyle değerlendirilip gereken tedbirler alınmalı ve diğer ceza infaz kurumlarını ilgilendiren hususların tespiti hâlinde Bakanlık bilgilendirilmelidir.

1.3.Tutuklu veya Hükümlüler Arasında Sorun Çıkarmaya Eğilimli Olan Gruplar

Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük 74. Madde hükmüne göre hükümlülerin gözlem ve sınıflandırılması aşağıdaki esaslara göre yapılır.

Hükümlülerin;

- Kişisel özellikleri,
- Bedensel, akli ve sağlık durumları,
- Suç işlemekten önceki yaşamları, sosyal çevre ve ilişkileri,
- Sanat ve meslek faaliyetleri,
- Ahlaki eğilimleri, suça bakış açıları,

Hükümlülük süreleri ve suç türleri belirlenerek durumlarına uygun kurumlara ayrılır. Bunlara göre belirlenecek infaz ve iyileştirme rejimi gözlem, inceleme ve değerlendirme yöntemiyle çalışan gözlem ve sınıflandırma merkezlerinde veya kapalı kurumların bu hizmete ayrılan bölümlerinde yapılır.

Hükümlüler, işledikleri suç tiplerine, gösterdikleri eğilimlere, tutum ve davranışları nedeniyle sıkı gözetim ve denetim altında bulundurulmaları gerekip gerekmediğine göre yüksek güvenlikli kurumlara veya normal güvenlikli kurumlara veya diğer kurumlara gönderilir.

Bu merkezlerde mümkün olduğunca kriminoloji, davranış bilimleri, adalet psikolojisi veya ceza hukuku alanında bilgi ve deneyime sahip yöneticiler, psikiyatri uzmanı, cezaevi tabibi, adli tıp uzmanı, psikolog, pedagog, çocuk gelişimcisi, sosyal çalışmacı, psikolojik danışman, rehberlik uzmanı ve öğretmen gibi uzman görevliler ile diğer kurum görevlileri bulundurulur.

Kadın, çocuk ve genç hükümlüler ile ilgili gözlem ve sınıflandırma, gerekli görülen yer veya bölgelerdeki ayrı gözlem ve sınıflandırma merkezlerinde veya bunların bulunmadığı hâlde kadın, çocuk ve kadın ve erkek gençlik kapalı kurumların bu hizmete ayrılan bölümlerinde yerine getirilir.

Hükümlülerin gözlemleri, gözlem kurulunca kuruma kabul tarihinden başlayarak tek kişilik odalarda yapılır. Ancak kurumun tek kişilik odası bulunmaması veya kısıtlı sayıda olması durumunda tahsis edilmiş özel bölümlerinde de yapılabilir.

Ağırlaştırılmış müebbet hapis ve müebbet hapis cezalarına veya iki yıldan fazla hapis cezasına mahkûm olanlar, haklarında uygulanacak rejimi ve gönderilmeleri gereken kurumu ve bu maksatla kişisel ve sosyal özelliklerini belirlemek için 5275 sayılı Kanun'da gösterilen esaslara göre gözleme tâbi tutulur. Gözlem süresi, altmış günü geçemez.

Hükümlü, kişiliğine, suçun işlenmesindeki özelliklere ve sair hâllerine göre idare ve gözlem kurulunun kararıyla gerektiğinde gözleme tâbi tutulmayabilir. Bunlar hakkında uygulanacak esas ve usuller yönetmelikte gösterilir.

Gözlem sonunda, gözlem merkezi hükümlüye ait dosyayı görüşü ile birlikte en kısa süre içinde Bakanlığa gönderir. Gözlem sonucuna göre hükümlünün gönderileceği kurum, Bakanlıkça belirlenir. Ancak, yapılan gözlem ve sınıflandırma sonunda idare ve gözlem kurulunca aynı kurumda veya o yer Cumhuriyet başsavcılığına bağlı diğer kurumlarda kalması uygun bulunan hükümlülerin dosyaları Bakanlığa gönderilmez ve cezalarının infazına bulundukları veya Cumhuriyet Başsavcılığınca gönderilecekleri bağlı kurumlarda devam olunur.

Hükümlüler, 5275 sayılı Kanunun 24'üncü maddesinde gösterilen esaslara göre gruplandırılır.

Hükümlüler, yaşlarına (12-15 yaş grubunda olanlar gibi), akli ve bedensel durumlarına (fiziksel engelliler, akıl hastalığı olanlar gibi), örgütsel durumlarına (örgüt lideri olanlar, aktif örgüt üyesi olanlar, örgütten ayrılanlar gibi), hükümlülük sürelerine ve suç çeşitlerine (müebbet hapis cezası, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar gibi), ilk defa suç işleyenler, mükerrirler, suç işlemeyi meslek edinenler; tehlike hâli taşıyanlar, terör suçluları, suç örgütlerine veya çıkar amaçlı suç örgütlerine mensup olanlar gibi gruplandırmalarından sonra artık belirlenen ceza infaz kurumlarında cezanın amaçlarına uygun olarak topluma kazandırılma amacına yönelik olarak infaz sürecine devam ederler.

Ancak uygulamada, yukarıda sayılan gruplardan bazılarının davranış biçimleri mevzuatın dışına çıkacak şekilde sonuç doğurmakta ve ani müdahale sebebi olabilecek niteliğe bürünebilmektedir.

1.4. Tutuklu ve Hükümlülerin Sorun Çıkarma Nedenleri

Öncelikli neden, hedef alınan rejimi ve siyasi iktidarı yıpratmak, mevcut otoriteyi sarsmaktır. İçeride ve dışarıda kamuoyunun dikkatini ceza infaz kurumuna çekmek, davalarının duyurulmasını sağlamak ve dikkatleri savundukları davanın üzerine çekmektir.

Oluşturdukları kargaşa ortamı ile toplumun direnme gücünü kırarak kendi davalarına karşı olumsuz duyarlılıkları ortadan kaldırmak ve kitleleri itaate zorlamak, kısmi güç ve otorite sağladıkları toplumda kendilerine taraftar katılımı ve kitle desteği sağlamaktır.

Tutuklu ve hükümlülerin sorun çıkarma nedenlerinden bazıları şunlardır:

- Ceza infaz kurumu personelini korkutarak sindirmek, personele istediklerini yaptırabilmek
- Ceza infaz kurumunun idaresinde, yönetiminde ve alınan kararlarda kendilerine danışılmasını ve söz sahibi olmalarını sağlamak
- Tutuklu ve hükümlüler üzerinde baskı oluşturarak bunları amaçları doğrultusunda kullanabilmek

- Gruplar oluşturarak tutuklu ve hükümlüler üzerinden çıkar sağlamak, ceza infaz kurumunu rant sağlama merkezi hâline getirmek
- Kamuoyuna seslerini duyurmak, medyatik olma ve liderlik vasfını elde etme hevesine kapılmak
- Ceza infaz kurumunda istedikleri gibi blok, kısım ve koğuşlara girip çıkma hareket serbestliğini elde etmek
- Ceza infaz kurumunda yatan özel güvenlikli kişilere, hasımlarına, itirafçı ve yüz kızartıcı suçlardan yatan tutuklu ve hükümlülere zarar vererek, kamuoyuna kendilerinin temiz, dürüst, namuslu ve adalet sağlayıcı kişiler olduğunu imajını vermek
- Ceza infaz kurumunda ve dışarıdaki örgüt arkadaşlarına moral vermek, örgütüne eleman ve sempatizan kazandırmak
- Örgütün varlığını duyurmak ve gücünü göstermek
- Kaos ortamını yaratarak devletin otoritesini sarsmak
- Örgüt üyeleri üzerinde otorite kurmak, eğitmek ve disiplin sağlamak
- Özellikle siyasi suçlularının ceza infaz kurumu dışında gerçekleştirdikleri eylemlerin bir devamı olarak ceza infaz kurumunda da bu tür eylemleri yapacaklarını kamuoyuna yansıtmak
- Olağanüstü durumlar yaratıp bu ortamdan yararlanarak firar ortamlarını hazırlamak
- Dışarıdan ve ceza infaz kurumu içerisinde kolayca yasak madde ve malzeme temin etmek
- Düşmanlık, hasımlık ve kin duyguları ile alacak verecek işlerinin hesaplaşmasını yapmak
- Örgüt ve mahkûm birlikteliğini oluşturarak ceza infaz kurumu yönetimine karşı güç birliğini sağlamak

Tutuklu ve hükümlüler ceza infaz kurumunu işgal ederek kantini, doktor odalarını, idare binasını, iş yurtlarını ve mutfakı yağmalarlar. Olağanüstü durumlarda kullanmak üzere araç gereç ve gıda maddelerini temin ederler.

Adli tutuklu ve hükümlülerin ceza infaz kurumunda çıkardıkları olağanüstü durumlar planlı, programlı ve organize edilmiş olaylar değildir. Basit sebeplerle, ani hareket ve güdümlerle meydana getirilen olaylardır. Olaylar, bina, tutuklu ve hükümlüler ile personel güvenliği üzerinde risk oluşturur.

Terör suçlusu tutuklu ve hükümlülerin çıkardıkları olaylarda, genel amaçları isteklerini kabullendirmek, taviz koparmaktır. Çıkardıkları acil durumların önceden organizasyonunu yaparak planlı ve programlı eylemler yaparlar. Dışarıdan müdahale edilmediği sürece personel, tutuklu ve hükümlüler ile bina üzerinde risk oranı düşüktür ancak dışarıdan bir müdahale söz konusu olduğu zaman adli tutuklu ve hükümlülerden daha riskli ve daha tehlikeli durumlar ortaya çıkacaktır.

Kurumların iç güvenliği, Bakanlığa bağlı infaz ve koruma görevlileri tarafından sağlanır. İç güvenlik görevlileri, gerektiğinde dış güvenlik görevlileri ile işbirliği yapar.

Açık kurumlar ile çocuk eğitim evlerindeki idare ile infaz ve koruma görevlileri, firarların önlenmesi, asayiş ve disiplinin sağlanması için gözetim ve denetimle yükümlüdürler.

Kurumlarda meydana gelen isyan, yangın, deprem, toplu firar, tünel kazma, duvar delme gibi asayiş ve güvenlikle ilgili olaylarda, iç güvenlik görevlilerinin yetersiz kalması hâlinde, kurum en üst amirinin istemi üzerine, kapalı kurumlarda dış güvenlik görevlileri, açık kurumlar ile eğitim evlerinde kolluk görevlileri kuruma girerek olaya müdahale etmek suretiyle gerekli tedbirleri alır.

İnfaz ve koruma baş memuru ile infaz ve koruma memuru, kurumun güvenliğini bozan firara teşebbüs, isyan, rehin alma, saldırı, yasaya veya düzenlemelere dayalı bir emre karşı aktif veya pasif fiziki direnme gibi olaylar ile 5237 sayılı Kanun'un 25'inci maddesindeki meşru savunma ve zorunluluk hâli ortaya çıktığında kurum en üst amirinin izni ile zor kullanabilir. Acil hâllerde tehlikenin ortadan kaldırılması amacıyla izin alınmaksızın da zor kullanılabilir. Durumu derhâl en üst amire iletir. Zor kullanan personel gerekenden fazla kuvvet kullanamaz.

Asayiş bozan olaylar veya direnmenin kapsam ve derecesine göre asayiş bozanları veya direnenleri etkisiz hâle getirecek şekilde kademeli olarak artan oranda bedenî kuvvet veya maddî güç kullanılabilir.

Zor kullanmadan önce ilgililere asayiş bozan tutum ve davranışlarına ya da direnmeye devam etmeleri hâlinde doğrudan doğruya zor kullanılacağı uyarısı yapılır. Ancak asayiş bozan olayların veya direnmenin niteliği, kapsam ve derecesi göz önünde bulundurularak uyarı yapılmadan da zor kullanılabilir.

Acil hâllerde güvenlik görevlileri, asayiş bozan olayları sona erdirmek veya direnmeyi etkisiz kılmak amacıyla kullanacağı araç ve gereç ile kullanacağı zor kullanmanın derecesini kendisi takdir eder. Diğer hâllerde kurum müdürünün, yokluğunda kurumda bulunan en üst amirin talimatı doğrultusunda hareket edilir. Müdahale ederken insan hakları göz önünde bulundurulmalıdır.

Hükümlü hakkında kurumda düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğin ve disiplinin sağlanması bakımından kanun, tüzük, yönetmelikler ile idarenin uyulmasını emrettiği veya gerekli kıldığı davranış ve tutumları, kusurlu olarak ihlâl ettiğinde eyleminin niteliği ile ağırlık derecesine göre kanunda belirtilen disiplin cezaları uygulanır.

Suç oluşturan eylemlerden dolayı açılan kamu davası, disiplin soruşturması yapılmasını ve cezanın uygulanmasını engellemez.

Örnek

Kurum tesislerine, araç ve gereçlerine zarar verme, tünel kazmaya teşebbüs etme, firara teşebbüs etme, hükümlü ve tutukluları idareye karşı kışkırtma veya isyana kalkışma eylemleri için bir günden on güne kadar hücreye koyma cezası verilir.

Hücreye koyma cezası, hükümlünün eylemlerinin nitelik ve ağırlığına göre bir günden yirmi güne kadar, açık havaya çıkma hakkı saklı kalmak üzere geceli ve gündüzlü bir hücrede tek başına tutulması ve her türlü temastan yoksun bırakılmasıdır.

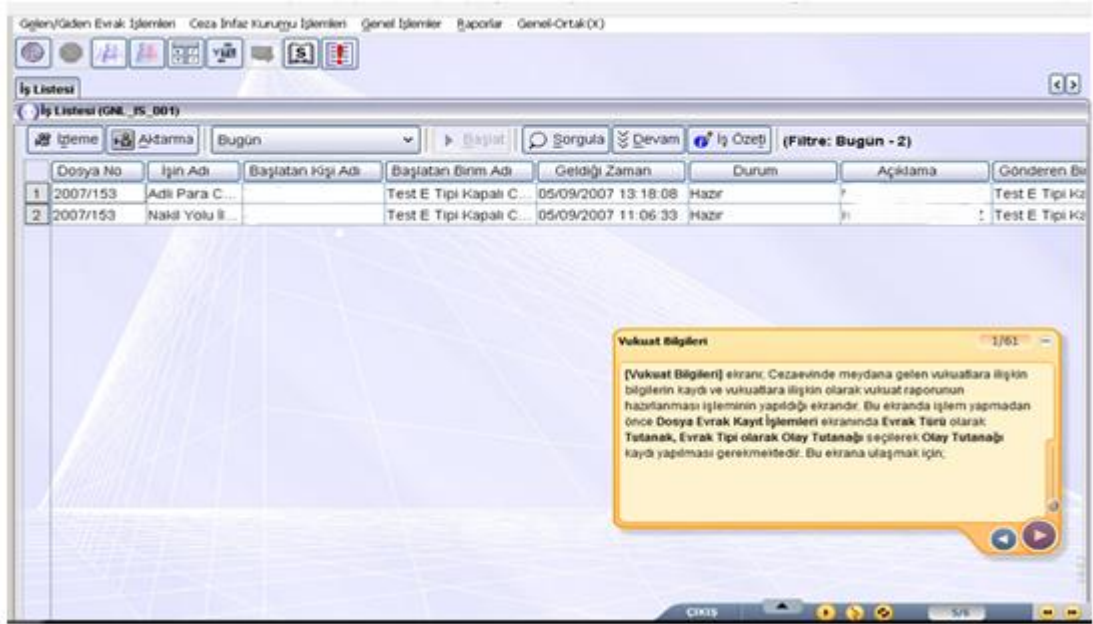
İnfaz koruma memurları müdahale sırasında kendilerini tahrik eden tutuklu ve hükümlülere karşı sakin davranmalı ve gerekli yaptırımların uygulanacağını belirtmelidir.

Tutuklu ve hükümlülerin tehdit etme davranışları karşısında tehdidin hangi amaçla yapıldığı ve problemin içeriği tespit edilerek çözüm bulunmalı, ceza infaz kurumu kuralları hatırlatılmalıdır. Kurumun kuralları net bir şekilde bildirilmeli ve istikrarlı bir şekilde uygulanmalıdır.

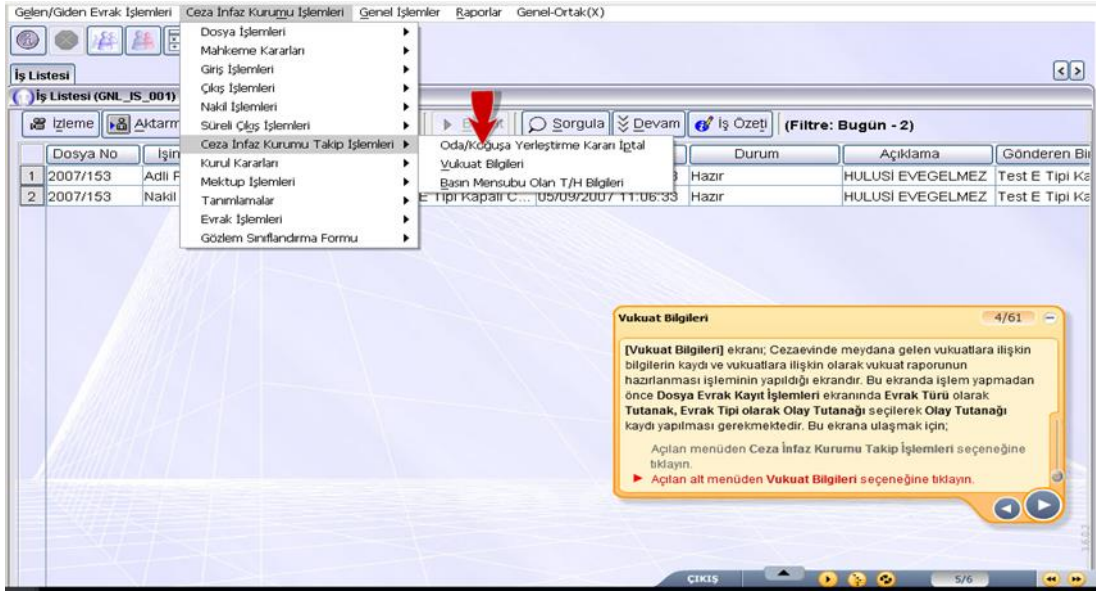
1.5.Mesleki Programda İlgili Ekranlar

Ceza infaz kurumlarında ortaya çıkan sorunlar ve sorun çıkaran tutuklu veya hükümlüler için infaz bürosu takip işlemleri ekranından vukuat bilgileri ekranına giriş yapılarak sorun ve sorun çıkaran tutuklu ve hükümlülerin bilgileri girilir.

Mesleki programda ani müdahale durumları ile ilgili uygulamalar yapılır.

Fotoğraf 1.2: UYAP Avukat bilgileri ekranı

Fotoğraf 1.3: UYAP vukuat bilgileri giriş ekranı

UYGULAMA FAALİYETİ

Ceza infaz kurumlarında ani müdahale gerektirecek örnek olay araştırınız ve sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Acil durum oluşturacak durumlar olup olmadığını tespit ediniz.	➤ Acil durumların neler olduğu ile ilgili internetten araştırma yapabilirsiniz.
➤ Doğrudan müdahaleyi gerektiren durum olup olmadığını tespit ediniz.	➤ Doğrudan müdahale gerektiren durumları materyalinizden okuyabilirsiniz.
➤ Doğrudan müdahale gerektirecek bir durum ise amire haber veriniz.	➤ Doğrudan müdahale gerektirecek durumları ceza infaz kurumu müdürlüklerinden yararlanarak araştırabilirsiniz. Araştırma sonuçlarını raporlaştırınız.
➤ Tutuklu veya hükümlüler arasında acil durum çıkarabilecek grup veya kişileri tespit ediniz.	➤ Tutuklu veya hükümlüler arasında acil durum çıkarabilecek grup veya kişiler ile ilgili materyalinizden ve İnternet'ten yararlanarak liste oluşturabilirsiniz.
➤ Mesleki programda ilgili ekran eğitimini tamamlayınız.	➤ Mesleki program ekran eğitimlerini birkaç kez tekrarlayabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Kumar oynama veya oynatma ani durum olayıdır.
2. () Ahlâkî eğilimleri, suça bakış açıları ani durum olayıdır.
3. () Toplu olarak slogan atma veya pankart asma eylemleri ani durum olayıdır.
4. () Hükümlülerin gözlem ve sınıflandırılması sadece hükümlülük süreleri ve suç türlerine göre yapılır.
5. () Kamuoyuna seslerini duyurmak, medyatik olma ve liderlik vasfını elde etme hevesine kapılmak hükümlü ve tutukluların sorun çıkarma nedenleri arasındadır.
6. () Hükümlü ve tutukluların sorun çıkarmadaki öncelikli hedefi alınan rejimi ve siyasi iktidarı yıpratmak, mevcut otoriteyi sarsmaktır.
7. () Kurum en üst amiri, Cumhuriyet Başsavcısına bilgi vermek suretiyle önceden hazırlanan olağanüstü hâl planlarına göre yılda en az beş kez olmak üzere uygun gördüğü zamanlarda diğer kamu görevlilerinin katılımıyla isyan, firar, yangın ve benzeri olaylara karşı tatbikat yaptırır.
8. () Yaralanma, kalp krizi, mahsur kalma, yangın, deprem ev ve iş kazaları ya da trafik kazaları gibi birçok vaziyet ani müdahale durumu olduğundan dolayı müdahale etmek gerekir.
9. () Zorunlu durumlarda kurum en üst amirinden izin alınarak isyan, firar, yangın ve benzeri olaylara karşı tatbikat yaptırılır.
10. () Terör suçlusu tutuklu ve hükümlülerin çıkardıkları olaylarda, genel amaçları isteklerini kabullendirmek, daha fazla taviz koparmaktır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

ÖĞRENME KAZANIMI

Doğal afetlerden kaynaklanan ani durumları tespit ederek müdahale edebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Doğal afetleri araştırarak bunlar hakkından alınabilecek tedbirler hakkında bilgi toplayınız.

2. DOĞAL AFETLERDEN KAYNAKLANAN ANİ DURUMLARA MÜDAHALE

Afet, insanlar için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, insanın normal yaşantısını ve eylemlerini durduracak veya kesintiye uğratacak, imkânların yetersiz kaldığı olaylara verilen genel bir isimdir. Bir olayın afet olarak nitelendirilebilmesi için insanları veya insanların yaşamını sürdürdüğü çevreyi ciddi biçimde etkileyecek kadar büyük olması gerekir. Buradan yola çıkarsak afet bir olaydan ziyade bir olayın doğurduğu sonuçtur.

Doğal afet, büyük oranda kontrolü dışında gerçekleşen, mal ve can kaybına neden olabilecek tehlikeli ve genellikle büyük çaplı olaylardır. Afetin, doğal olması, can ve mal kaybına neden olması, çok kısa zamanda meydana gelmesi ve başladıktan sonra insanlar tarafından engellenememesi önemli özelliğidir. Deprem, heyelan, çığ, sel, donma gibi bazı afetlerin sonuçları depremde olduğu gibi doğrudan ve hemen ortaya çıkar ama kuraklıkta olduğu gibi bazılarının sonuçları ise uzun bir zaman sonra ve dolaylı olarak görülür.

2.1. Doğal Afetler ve Olaylara Müdahale

Kurumların iç güvenliği, Bakanlığa bağlı infaz ve koruma görevlileri tarafından sağlanır. İç güvenlik görevlileri, gerektiğinde (örneğin doğal afet sırasında) dış güvenlik görevlileri ile iş birliği yaparlar.

Kurumlarda meydana gelen yangın, deprem, gibi olaylarda, iç güvenlik görevlilerinin yetersiz kalması hâlinde, kurum en üst amirinin istemi üzerine, kapalı kurumlarda dış güvenlik görevlileri, açık kurumlar ile eğitim evlerinde kolluk görevlileri kuruma girerek olaya müdahale etmek suretiyle gerekli tedbirleri alır.

Ceza infaz kurumlarında meydana gelen ve tutuklu ve hükümlülerin tahliye edilmesini gerektiren yangın, sel, deprem vb. durumlarda uygulanmak üzere **cezaevi emniyet ve**

tahliye planları hazırlanır. Ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutukluların tahliye edilmesini gerektirecek durum genellikle yangındır. Bunun dışında kalan doğal afetlerde (sel, deprem, arazi kayması vb.) bölge özellikleri ihtiyaç gösterirse plan yapılır.

➤ **İş birliği**

Güvenlik görevlileri, kanunlarla verilen görevleri kolluk birimleri ve kamu kurum ve kuruluşlarıyla iş birliği içinde yerine getirir.

Doğal afet, yangın, isyan, firar, firara teşebbüs, kurumlarda asayiş ve düzeni önemli ölçüde bozan yaygın direniş ve şiddet hareketleri, silahlı çatışma veya benzeri ciddi tehlike yaratan hâllerde, kurumda meydana gelen olayın yatıştırılması ve gerekli tedbirlerin alınması için kurum iç ve dış güvenlik görevlilerinin de yetersiz kalması hâlinde, kurum en üst amirinin Cumhuriyet Başsavcılığı aracılığıyla yapacağı yazılı veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, daha sonra yazılı hâle getirilmek üzere sözlü olarak yapılan istem üzerine, mahallin en büyük mülkî amirinin talimatıyla kolluk kuvvetlerinden veya mahalli diğer kuvvetlerden ya da olayın kapsam ve mahiyetine göre diğer kamu kurum ve kuruluşlarından yardım alınabilir.

➤ **Nakil**

Kurumların elverişsiz ve yetersiz kalması, kapsama gücünün aşılması, kullanılamaz hâle gelmesi, asayiş, güvenlik, doğal afet, yangın ve büyük onarım gibi zorunlu nedenlerle başka kurumlara nakledilmeleri gerekli görülen hükümlü ve tutuklular, yargı çevresi dışında Bakanlıkça belirlenen ve konumlarına uygun olan diğer kurumlara nakledilebilecektir.

➤ **Ziyaret ve görüşmeler**

Önceden izin verilmiş olsa bile doğal afet, yangın ve ayaklanma gibi olağanüstü durumlarda ziyaret ve görüşmeler kurum en üst amirince ertelenebilir.

Olayın meydana geldiği zamanda görevde bulunan nöbetçi infaz koruma memuru, ceza infaz kurumlarında kullanılacak defter ve belgeler ile bunların düzenlenmesine dair Yönerge hükümleri uyarınca, olay bildirme fişi düzenleyerek kurum en üst amirine onaylatmalıdır.

OLAY BİLDİRME FİŞİ	
CEZA İNFAZ KURUMUNUN ADI	
1- Mağdur veya mağdurların kimliği, hükümlü veya tutuklu ise, hangi suç veya suçlardan dolayı ceza infaz kurumunda bulunduğu	
2- Fail veya failerin kimliği, hangi suç veya suçlardan dolayı ceza infaz kurumunda hükümlü veya tutuklu olarak bulunduğu,	
3- Olay yeri, tarihi ve saati	
4- Olayın meydana geliş şekli	
5- Olayda kullanılan alet yada aletler	
6- Olay sebebi,	
7- Doktor raporuna göre mağdur ne kadar süre işinden kalmıştır.	
8- Suçta kullanılan alet ceza infaz kurumuna ne suretle girmiştir	
9- DÜŞÜNCELER	
Kurum En Üst Amiri /...../20....	

Çizelge 2.1: Olay bildirme fişi

2.2. Doğal Afetlerde Görevli Ekiplerin Görevleri

Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük 46. maddesinin 5. fıkrasında:

“Kurum en üst amiri, Cumhuriyet Başsavcısına bilgi vermek suretiyle önceden hazırlanan olağanüstü hâl planlarına göre kurumun fiziksel özelliği ve mevcudunu değerlendirerek yılda en az iki kez olmak üzere uygun gördüğü zamanlarda diğer kamu görevlilerinin katılımıyla; isyan, firar, yangın ve benzeri olaylara karşı tatbikat yaptırır.” hükmüne yer verilmiştir.

Fotoğraf 2. 1: Yangın tatbikatı

Bu hükmün gereği olarak kurumun en üst amirlerince astlar planlı ve programlı olarak tertip edilen güvenlik tatbikatları ile eğitilir.

İçinde 50’den fazla insan bulunan ceza infaz kurumlarında aşağıdaki acil durum ekipleri oluşturulması zorunludur:

- Söndürme ekibi
- Kurtarma ekibi
- Koruma ekibi
- İlk yardım ekibi

En üst amirler ilgili yönetmelik hükümlerini dikkate alarak yangın önleme ve söndürme konusunda iç düzenlemelerde bulunur ve ihtiyaca göre yukarıdaki ekipleri oluştururlar.

Söndürme ve kurtarma ekipleri en az üçer kişiden, koruma ve ilk yardım ekipleri ise en az ikişer kişiden oluşur. Kurumda sivil savunma servisleri kurulmuş ise söz konusu ekiplerin görevleri bu servislerce yürütülür.

Her ekipte bir ekip başı bulunur. Ekip başı, aynı zamanda iç düzenlemeleri uygulamada görevli amirin yardımcısıdır.

Acil durum ekiplerinin görevleri ile isim ve adres listeleri bina içinde kolayca görülebilecek yerlerde asılı olarak bulundurulur.

Ceza infaz kurumlarında meydana gelebilecek doğal olaylar (sel, deprem, yangın vb.) gibi ani gelişen olaylara karşı önceden birtakım hazırlıkların olması gerekmektedir. Çıkabilecek bir yangının büyümeden önlenbilmesi için yangın söndürme ekipmanlarının hazır ve çalışıyor olması gerekir. kimyasal içerikli tüpler, yangın söndürme hortumları ve vanaları hazır ve çalışıyor olmalıdır. Ceza infaz kurumunda yapılan tatbikatlarda görülen eksiklikler süratle tamamlanmalı ve yangın söndürme, kurtarma, sağlık gibi ekipleri oluşturularak görevli personelin eğitimlerle bilinçlendirilmesi yangın ve diğer doğal olaylara karşı nasıl mücadele edileceği önceden planlanması elbette önemlidir. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 34. maddesinde belirtildiği üzere kapalı ceza infaz kurumlarında oda ve koridor kapıları sürekli kapalıdır ve bazı hâllerde açılır. Aynı kanunun 34/e bendinde **ölüm, deprem veya yangın gibi olağanüstü hâllerde** kapıların açılacağı hükme bağlanmıştır.

Ceza infaz kurumunun binası yapılırken mutlaka olağanüstü ve doğal olaylara karşı hükümlü/tutukluların koşularından nasıl ve nereye tahliye edileceği sorusunun sorulup ona göre sığınak ve tahliye koridorlarının yapılması önem arz etmektedir.

2.2.1. Söndürme Ekibinin Görevleri

Yangın haberi ulaştığında yangın yerine gelip yangının türünü belirlemek, kurumdaki yangın söndürme malzemelerini kullanmak, yangını söndürmeye ve kontrol altına almaya çalışmak; yangın içinde kalan tutuklu ve hükümlüleri kurtarma ekibine bildirmek; yangın çeşidine göre uygun söndürücüleri kullanmak söndürme ekibinin görevidir.

İtfaiye ekibi geldikten sonra söndürme çalışmaları itfaiye ekibine bırakılır, yalnızca yardım istendiği durumlarda itfaiye ekibine yardımcı olunur. Yangın söndürüldükten sonra kullanılan yangın söndürme malzeme ve teçhizat düzenli bir şekilde toplanır, boşalan söndürme cihazları ve eksilen teçhizat belirlenerek operasyon sorumlusuna bildirilir.

2.2.2. Kurtarma Ekibinin Görevleri

Görevliler teçhizatları ile hızlı bir şekilde yangın yerine ulaşır. Yangın söndürme ekibinden alınacak bilgiler doğrultusunda kurtarma ve tahliye çalışmalarına başlar. Kendi can güvenliklerini tehlikeye atmadan yangın içinde kalanlara gerekli teçhizatını kullanarak ulaşmaya çalışır.

Kurtardıkları hükümlü ve tutukluların ilk yardımı için ilk yardım müdahale bölgesine taşınmasını sağlar. Yangın içinde kurtarılması öncelikli (1. derece) malzemeler ve eşyalar varsa bunların yangın dışına çıkarılması çalışmalarını yaparlar. İtfaiye ekibi geldikten sonra itfaiye ekibine tahliye kurtarma çalışmalarında yardımcı olurlar. Ekipte olanlar kendi can güvenliklerini kesinlikle tehlikeye atmamalıdır.

2.2.3. İlk Yardım Ekibinin Görevleri

Kurtarma ve tahliye ekibi tarafından yangından zarar görmüş olarak kurtarılan insanlara gereken ilk yardım müdahalesini yaparak durumuna göre en seri şekilde en yakın sağlık merkezine gönderilmelerini sağlar. Yangın yerine gelecek olan ambulansa ilk yardım ekibi yardımcı olur.

Fotoğraf 2.2: İlk yardım tatbikatı

2.2.4. Koruma Ekibinin Görevleri

Yangını ilk gören personel, önceden belirtilen yöntemle alarm verir. Nöbetçiler, nöbet mahallini terk etmez, diğer personel tarafından nöbet mahalleri arası çepeçevre takviye edilir. Yangının söndürülmesi, ceza infaz kurumu idaresinin sorumluluğundadır. Jandarma, kurum içinde yangını söndürme işi ile görevlendirilemez.

Ekip komutanı, yangın çıktığını öğrenir öğrenmez itfaiyeye ve ilgili kişilere en kısa zamanda telefonla haber verir. İtfaiyeye yangın yerini, çıkış saatini ve yangının türünü bildirir. Yangın bölgesinin çevresini güvenlik şeritleriyle çevirir ve ilgisiz şahısların yangın bölgesine girmesini engeller. Bu şahıslar kötü niyetli olabilirler ya da bilgisizlikleri ve tecrübesizlikleri nedeniyle yangından zarar görebilirler.

Jandarma, yangınlarda talep edilmesi hâlinde kuruma girer, tutuklu ve hükümlülerin paniğe kapılarak, pencere ve kapılara hücum etmesini önler.

Hükümlülerin ceza infaz kurumundan tahliye edilmesine karar verilmesi hâlinde, yetkili makamın talebi üzerine jandarma, tutuklu ve hükümlüleri gruplar hâlinde kelepçeleyerek planlarda öngörülen tahliye yerine naklederler. Tahliye yerinde de ceza infaz kurumunda olduğu gibi dışarıdan emniyet tedbirleri alınır.

2.2.5. Yangınla Mücadelede Kullanılan Kişisel Donanımlar

Özellikle yangınlarla ilgili yangın talimatlarının güncel tutulması, kurumun muhtelif yerlerine bilgilendirme amaçlı olarak asılmalıdır. Yangın tüplerinin ve yangın hortumlarının periyodik kontrolleri yapılarak her an kullanıma hazır durumda bulundurulmalıdır.

Yangında kullanılacak kişisel donanımlar;

- Isıya dayanıklı elbise
- Isıya dayanıklı yangın eldiveni
- Kauçuk tabanlı yangın çizmesi
- Yangın miğferi
- Su geçirmez el feneri
- Yangın baltası
- Acil durumlarda dumanlı ortamdan kaçmak için kullanılan solunum teçhizatı

Kamu binalarının yangından korunması hakkında yönetmelikte evrak güvenliği şöyle belirtmiştir: Binalarda yangında ilk kurtarılabilecek kıymetli ve önemli evrak için yeteri kadar kilitli çelik dolap ve kasa temin edilip anahtarları sorumlulara verilir. Bu dolap ve kasalara, **YANGINDA İLK ÖNCE KURTARILACAKTIR** etiketi konulur.

Resim 2.1: Yangında ilk kurtarılabilecek malzeme etiketi

2.2.5.1. Isıya Dayanıklı Elbise Yangın Elbisesi

İnsan cildini aşırı ısı, alev ve kızgın setimin (buhar) doğuracağı her türlü yanma riskine karşı koruyan, ısıya dayanıklı ve su geçirmez elbisedir.

2.2.5.2. Isıya Dayanıklı Yangın Eldiveni

Eldivenlerin en önemli özelliği, insanı ısıya ve elektrik çarpmalarına karşı korumalarıdır. Amyantla ve alüminyum malzemelerden imal edilenleri vardır.

2.2.5.3. Kauçuk Tabanlı Yangın Çizmesi

Yangın çizmelerinin kauçuk ve lastik malzemeden yapılmış olanları vardır.

2.2.5.4. Yangın Miğferi

İngilizce adı “helmet” olan ve yangında insan kafasını ani çarpmalara ve ısıya karşı emniyetle koruyacak şekilde imal edilmiş, darbelere dayanıklı miğferlerdir.

2.2.5.5. Su Geçirmez El Feneri

Yangınla mücadele eden kişinin en az üç saat karanlık ve dumanlı çevreyi aydınlatmasını sağlayan özellikte yapılmış, su geçirmez el feneridir.

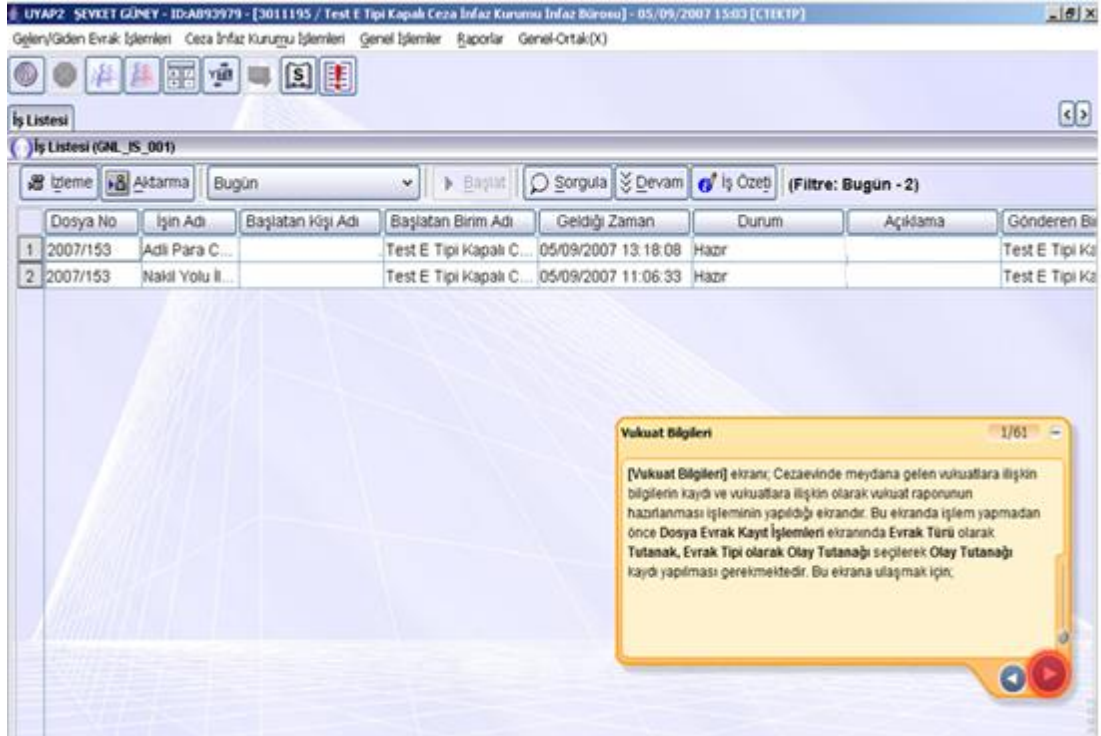

Fotoğraf 2.3: Acil müdahale ekibi kıyafeti

2.3. Mesleki Programda İlgili Ekranlar

Ceza infaz kurumlarında meydana gelen olaylara ilişkin vukuat bilgileri ekranına ulaşmak gerekir. Bu ekrana ulaşmak için **İnfaz Bürosu** takip işlemleri menüsünden vukuat bilgileri sekmesine giriş yapılmalı ve gerekli işlem basamakları takip edilerek işlem sonlandırılmalıdır.

Mesleki programda ani müdahale durumları ile ilgili uygulamalar yapılır.

Fotoğraf 2.4: Vukuat bilgileri ekranı

Geçen/Giden Evrak İşlemleri Ceza İnfaz Kurumu İşlemleri Genel İşlemler Raporlar Genel-Ortak(X)

İş Listesi Vukuat Bilgileri

Vukuat Bilgileri (CTE_VKT_0010)

[Vukuat Bilgileri]

* Vukuat Çeşidi/Tarafı

* Başlangıç Tarihi/Saati

Bitiş Tarihi/Saati

Suresi (Gün-Saat)

Süre Hesapla

* Vukuat Yeri

Vukuat No

Vukuat Aracı

Olay Açıklaması

[Vukuata Karşanlar]

[Vukuata Karşanın Türü]

☐ Tutuklu/Hükümlü

☐ Personel

☒ Avukat

☐ Tutuklu/Hükümlü Yakını

☐ Diğer

* Adı

* Soyadı

Sicil No/Dosya No

* Kişiyile İlişkili Eylem

Açıklama

Vukuata Karşan Tipi

Açlık Grevi/Ölüm Orucu Safahatı Bulunan Yasak Madde Kişi Sil Kişi Güncelle Kişi Ekle

Karşan Türü Ad Soyad Sicil No/Dosya No Kişiyile İlişkili Eylem Açıklama Karşan Tipi

Vukuat Bilgileri 5/61 +

Fotoğraf 2.5: Vukuat bilgileri

Geçen/Giden Evrak İşlemleri Ceza İnfaz Kurumu İşlemleri Genel İşlemler Raporlar Genel-Ortak(X)

İş Listesi Vukuat Bilgileri

Vukuat Bilgileri (CTE_VKT_0010)

[Vukuat Bilgileri]

* Vukuat Çeşidi/Tarafı

* Başlangıç Tarihi/Saati

Bitiş Tarihi/Saati

Suresi (Gün-Saat)

Süre Hesapla

* Vukuat Yeri

Vukuat No

Vukuat Aracı

Olay Açıklaması

[Vukuata Karşanlar]

[Vukuata Karşanın Türü]

☐ Tutuklu/Hükümlü

☐ Personel

☒ Avukat

☐ Tutuklu/Hükümlü Yakını

☐ Diğer

* Adı

* Soyadı

Sicil No/Dosya No

* Kişiyile İlişkili Eylem

Açıklama

Vukuata Karşan Tipi

Açlık Grevi/Ölüm Orucu Safahatı Bulunan Yasak Madde Kişi Sil Kişi Güncelle Kişi Ekle

Karşan Türü Ad Soyad Sicil No/Dosya No Kişiyile İlişkili Eylem Açıklama Karşan Tipi

Vukuat Bilgileri 9/61 +

Fotoğraf 2.6: Vukuat bilgileri girişi

Gelen/Giden Evrak İşlemleri Ceza İnfaz Kurumu İşlemleri Genel İşlemler Raporlar Genel-Ortak(X)

2006/16 - Ceza İnfaz Kurumu İnfaz Dosyası

İş Listesi Vukuat Bilgileri Vukuat Bilgileri 58/61

Vukuat Bilgileri (CTE_VKT_0010)

[Vukuat Bilgileri]

* Vukuat Çeşidi/Tarafı Kavga Tek Taraflı Suç * Vukuat Yeri TEST E TİPİ KAPALI İNFAZ KURUMU

* Başlangıç Tarihi/Saati 24/04/2007 08:00 Vukuat No 2007/21

Bitiş Tarihi/Saati 24/04/2007 08:15 Vukuat Aracı

Süresi (Gün-Saat) 00 00:15 Süre Hesapla Olay Açıklaması

[Vukuata Karşanlar]

[Vukuata Karşanın Türü]

☒ Tutuklu/Hükümlü

☐ Personel

☐ Avukat

☐ Tutuklu/Hükümlü Yakını

☐ Diğer

* Adı

* Soyadı

Sicil No/Dosya No

* Kişiyle İlişkili Eylem

Açıklama

Vukuata Karşan Tipi

Açlık Grevi/Ölüm Orucu Safahabı Bulunan Yassık Madde Kişi Sil Kişi Güncelle Kişi Ekle

Karşan Türü	Ad	Soyad	Sicil No/Dosya No	Kişiyle İlişkin Eylem	Açıklama	Karşan Tipi
1	Tutuklu Hükümlü			2006/16 Kavga Etme		

Fotoğraf 2.7: Vukuat bilgileri kayıt ekranı

UYGULAMA FAALİYETİ

Doğal afetlerin neler olduğunu araştırınız ve yangın ile ilgili sivil savunma tatbikatı yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Yangın söndürme ekibi oluşturunuz.	➤ Doğal afetleri araştırıp poster hazırlayabilirsiniz. ➤ Yangın söndürmede yer alan ekipleri internetten araştırabilirsiniz.
➤ Yangın öncesi önleme ve kontrol görevlerinizi yerine getiriniz.	➤ Doğal afetlerde görev alan sivil toplum kuruluşları ile görüşmeler yapabilirsiniz.
➤ Yangın söndürmede ekiple birlikte hareket ediniz.	➤ Yangın söndürmede görevli ekiplerle ilgili diyagram oluşturup, ekiplerin görevlerini belirtebilirsiniz. ➤ Diyagramı oluştururken doğal afetlerle mücadelede görev alan sivil toplum kuruluşlarından yardım alabilirsiniz.
➤ Yangın söndürme ekipmanlarını kullanınız.	➤ Yangın söndürmede kullanılan ekipmanları internetten araştırabilirsiniz. ➤ Yangın söndürmede kullanılan ekipmanlarla ilgili katalog oluşturabilirsiniz.
➤ Yangından etkilenecek kişilerin güvenliğini sağlayınız.	➤ İl sivil savunma müdürlüklerindeki doğal afetlerden sorumlu kişilerden yangında etrafta bulunan kişilere nasıl müdahale edileceği ile ilgili bilgi edinebilirsiniz.
➤ Yangından korunacak eşyaların güvenliğini sağlayınız.	➤ Okulunuzda yangında ilk kurtarılabilecek evraklar dolabını inceleyebilirsiniz.
➤ Mesleki programda ilgili ekran eğitimini tamamlayınız.	➤ Mesleki program ekran eğitimlerini birkaç kez tekrarlayabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantez içine, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Afet, insanlar için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, insanın normal yaşantısını ve eylemlerini durduracak veya kesintiye uğratacak, imkânların yetersiz kaldığı olaylara verilen genel bir isimdir.
2. () Kurum en üst amiri, Cumhuriyet Başsavcısına bilgi vermek suretiyle önceden hazırlanan olağanüstü hâl planlarına göre kurumun fiziksel özelliği ve mevcudunu değerlendirerek yılda en az beş kez olmak üzere uygun gördüğü zamanlarda diğer kamu görevlilerinin katılımıyla isyan, firar, yangın ve benzeri olaylara karşı tatbikat yaptırır.
3. () Söndürme ve kurtarma ekipleri en az dörder kişiden oluşur.
4. () Yangın içinde kurtarılması öncelikli (1. derece) malzemeler ve eşyalar varsa bunların yangın dışına çıkarılması kurtarma ekibinin görevidir.
5. () Ceza infaz kurumlarının iç güvenliği, Bakanlığa bağlı infaz ve koruma görevlileri tarafından sağlanır.
6. () İçinde 50 kişiden fazla insan bulunan ceza infaz kurumlarında oluşturulması gereken beş farklı ilkyardım ekibi vardır.
7. () Isıya dayanıklı elbise yangınla mücadelede kullanılacak kişisel donanımlardan biridir.
8. () İlk yardım ekipleri en az beşer kişiden oluşur.
9. () Olayın meydana geldiği zamanda görevde bulunan nöbetçi infaz koruma memuru, olay bildirme fişi düzenleyerek infaz savcısına onaylatmalıdır.
10. () Acil durum ekiplerinin görevleri ile isim ve adres listeleri bina içinde kolayca görülebilecek yerlerde asılı olarak bulundurulur.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

ÖĞRENME KAZANIMI

Tutuklu ve hükümlülerden kaynaklanan ani durumlarla ilgili tedbir olarak dikkatli bir şekilde olaylara müdahale edebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Tutuklu ve hükümlülerden kaynaklanan ani durumlarla ilgili tedbirler hakkında yetkili kişilerden bilgi toplayınız.

3. TUTUKLU VE HÜKÜMLÜ KAYNAKLI ANİ DURUMLARA MÜDAHALE

3.1. Tutuklu ve Hükümlülerden Kaynaklanan Acil Durumlar

Ceza infaz kurumlarında beklenmeyen, olması istenmeyen olağanüstü hâllere (fırar, firara teşebbüs, isyan, rehin alma, sayım vermeme gibi) **acil hâller** denmektedir. Fiziki ve mimari yapısı ceza infaz kurumuna uygun olmayan ya da tip ceza infaz kurumu ama kalabalık koğuş sisteminde olan cezaevlerinde tutuklu ve hükümlü güvenliğini, personel güvenliğini ve bina güvenliğini sağlamak çok zordur. Ceza infaz kurumunun iç hâkimiyeti tutuklu ve hükümlülerin elinde ise o ceza infaz kurumunda her an olağanüstü durumlar yaşanabilir. Bu tür ceza infaz kurumlarında programlı bir çalışma sistemi oluşturulmadığı gibi personel arasında düzenli çalışma yöntemi de yoktur. Ast-üst ilişkileri zayıf, verilen emirler tam anlamıyla yerine getirilemez durumdadır.

Kanun, tüzük, yönetmelik ve genelgelere göre ceza infaz kurumunun yönetilmemesi, görevin kötüye kullanılması gibi durumlar acil durum hâllerinin yaşanmasına zemin oluşturmaktadır.

3.1.1. İsyân ve Ayaklanma

Sayım vermeme, kapı ve şebeke arkalarına barikatlar kurma, ceza infaz kurumuna ait demirbaş eşya ve malzemeleri kırma, yakma, yıkma ve tahrip etme, ellerindeki delici, kesici, yakıcı ve patlayıcı madde ve malzemeleri personele karşı kullanma suretiyle başlattıkları eylemlerdir.

Fotoğraf 3.1: Ceza infaz kurumunda isyan

3.1.2. Ceza İnfaz Kurumlarında İsyan ve Rehin Alma

İçeriden dışarıya yasak madde ve malzeme taleplerinin olması veya gayri resmî olarak içeri sokma girişimlerinde bulunulması, avukatların çok sık olarak örgüt liderleri ile görüşmesi, ranza ve soyunma dolapları gibi demirbaşların yerlerinden çıkarılması veya içlerinin boşaltılması, tutuklu ve hükümlülerin çeşitli bahanelerle keyfi olarak sorun yaratması, arama ve sayımlarda personelin sık sık tehdit ve takip edilmesi, örgüt sorumlularının sık sık bir araya gelerek tartışmaları, plan ve programlar yapmaları, tutuklu ve hükümlülerin kapı ve şebekelere nöbetçiler yerleştirmesi, ceza infaz kurumunda çok belirgin bir şekilde sessizliğin olması, üst düzeydeki örgüt elemanlarının idareye görünecek şekilde göz önünde çok dolaşmaması ceza infaz kurumunda bir isyan veya rehin alma belirtisi olarak sayılabilir.

➤ Personeli rehin alma eylemleri

Cezaevlerinde daha çok siyasi suçlu, tutuklu ve hükümlülerin başvurdukları bir eylem şeklidir. Ceza infaz kurumunda, koridor, oda veya koğuşların kapı veya şebekelerine barikatlar kurarak bir kısım personeli zorla ellerinde tutmalarıdır.

Personeli rehin tutmaktaki amaç, eylemi yapan gruplar dışarıdan yapılabilecek müdahalelere karşı kendilerini güvenceye almak, rehin alınan personeli kullanarak idareci ve yöneticilere taleplerini zorla kabullendirmek ve ceza infaz kurumu yönetimlerinde tavizler elde etmektir.

3.1.3. Ceza ve İnfaz Kurumunda Açlık Grevi

Tutuklu ve hükümlülerin istek ve taleplerini yerine getirebilmeleri için mevcut uygulamalara karşı yemek almama, yemek yememe gibi toplu olarak ceza infaz kurumu idaresine ve yönetime karşı başlattıkları bir eylem şeklidir. Açlık grevleri, personel, mahkûm ve binaya karşı bir şiddet unsurunu teşkil etmez. Tamamen duygusallığı ön planda tutan, kamuoyunun, sivil toplum örgütlerinin, ziyaretçi ve örgüt sempatanlarının girişimleri ile talep ettikleri hak ve tavizlerin koparılmasına yönelik bir eylem şeklidir.

Pasif direniş olarak değerlendirilir. Açlık grevleri, **sürelî açlık grevleri**, **dönüşümlü açlık grevleri**, **süresiz açlık grevleri**, **ölüm oruçları**, olmak üzere dörde ayrılır.

3.1.3.1. Ceza İnfaz Kurumlarında Meydana Gelen Açlık Grevinin Türleri

➤ Yemek boykotu

Mutfak teşkilatı bulunsun ya da bulunmasın, tutuklu veya hükümlünün devlet tarafından verilen işeyi almayarak beslenmesini kendi kaynaklarından sağlamasına **yemek boykotu** denilir.

➤ Süreli açlık grevi

Hükümlü veya tutuklunun devlet tarafından verilen işeyi reddederek kendi kaynaklarından beslenmeyi de belirli bir süre için kabul etmemelerine **süreli açlık grevi** denir. Eylemin süresi ve görünürdeki sebebi bu eyleme giden hükümlü veya tutuklu tarafından dilekçesinde bildirilir.

➤ Süresiz açlık grevi

Hükümlü veya tutuklu, devlet tarafından verilen işe ya da kendi kaynaklarıyla temin edeceği gıda ile beslenmeyi süresiz reddetmiş ise yapılan eyleme **süresiz açlık grevi** denir.

➤ Dönüşümlü açlık grevi

Bir grup mahkûmun belirli bir süre açlık grevi yaptıktan sonra aynı sürede eyleme gidecek başka bir gruba bu eylemi devretmesi ve söz konusu eylemin aynı veya ayrı gruplar tarafından sürdürülmesine **dönüşümlü açlık grevi** denir.

➤ Destek amaçlı açlık grevi

Bir ceza infaz kurumundaki hükümlü veya tutuklunun başka bir ceza infaz kurumunda devam eden açlık grevini desteklemek amacıyla yaptığı açlık grevine **destek amaçlı açlık grevi** denir.

➤ Ölüm hedefli açlık grevi

Açlık grevine giden mahkûmların belli bir amaçla vücudun ihtiyaç duyduğu besin maddelerini ölünceye kadar almayarak kendilerini aç bırakmalarına **ölüm hedefli açlık grevi** denir.

3.1.3.2. Açlık Grevlerinin Tıbbi Yönü

Açlık grevlerinde ortaya çıkan beslenme reddine bağlı tablo, gündelik yaşamı sürdürmek için gerekli olan kalori ve bedensel yapı taşları alınamadığından doğrudan doğruya tıbbi bir durumdur. Bu tıbbi tablo, nedeni ne olursa olsun sonuçları yüzünden hekimleri ilgilendirir ve sorumlu kılar.

Açlık grevlerinde ortaya çıkan tıbbi tablo, alınmayan kalori ve bedensel yapı taşlarının miktarına ve açlığın süresine göre değişir. Sıvı alımının belli bir denge içinde olmasına genellikle mahkûmlar özen göstermelerine rağmen kimi durumlarda sıvı-elektrolit 202 dengesinin bozulmasına bağlı ani bilinç kayıpları ve akut tablolar çıkabilir. Açlık grevi süresi uzadıkça alınamayan enerji, bedendeki depolardan önce yağ sonra proteinler yani kas dokusu kaybolacak şekilde karşılanmaya çalışılır. Kendisini ilk gösteren klinik tablo, hâlsizlik, güçsüzlüktür. Zamanla bağışıklık sisteminin zayıflaması ve sürekli yatağa bağlı kalma yüzünden dekübitis yaraları ve enfeksiyonlar ortaya çıkar. Uzun süreli açlığa bağlı, önemliler aşağıda ele alınacak komplikasyonlar görülebilir. Bu komplikasyonların hiçbiri henüz oluşmadan, uzun süreli açlığın kendisi, ani ölümlere neden olabilir.

3.1.3.3. Açlık Grevlerinin Yasal Yönü

Beslenmenin reddi ve açlık grevleri ile ilgili yasal düzenleme 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 82'inci maddesinde yer almaktadır.

Hükümlüler, hangi nedenle olursa olsun kendilerine verilen yiyecek ve içecekleri sürekli olarak reddettikleri takdirde bu hareketlerinin kötü sonuçları ile bırakacağı bedensel ve ruhsal hasarlar konusunda ceza infaz kurumu hekimince bilgilendirilir. Psikososyal hizmet birimince de bu hareketlerinden vazgeçmeleri yolunda çalışmalar yapılır ve sonuç alınamaması hâlinde beslenmelerine kurum hekimince belirlenen rejime göre uygun ortamda başlanır.

Beslenmeyi reddederek açlık grevi veya ölüm orucunda bulunan hükümlülerden birinci fıkra gereğince alınan tedbirlere ve yapılan çalışmalara rağmen hayatî tehlikeye girdiği veya bilincinin bozulduğu hekim tarafından belirlenenler hakkında isteklerine bakılmaksızın kurumda, olanak bulunmadığı takdirde derhâl hastaneye kaldırılmak suretiyle muayene ve teşhise yönelik tıbbî araştırma, tedavi ve beslenme gibi tedbirler, sağlık ve hayatları için tehlike oluşturmamak şartıyla uygulanır.

Yukarıda belirtilen hâller dışında bir sağlık sorunu olup da muayene ve tedaviyi reddeden hükümlülerin sağlık veya hayatlarının ciddi tehlike içinde olması veya ceza infaz kurumunda bulunanların sağlık veya hayatları için tehlike oluşturan bir durumun varlığı hâlinde de ikinci fıkra hükümleri uygulanır.

Bu maddede öngörülen tedbirler, kurum hekiminin tavsiye ve yönetimi altında uygulanır ancak kurum hekiminin zamanında müdahale edememesi veya gecikmesi hükümlü için hayatî tehlike doğurabilecek ise bu tedbirlere ikinci fıkrada belirtilen şartlar aranmaksızın başvurulur.

Bu madde uyarınca hükümlülerin sağlıklarının korunması ve tedavilerine yönelik zorlayıcı tedbirler, onur kırıcı nitelikte olmamak şartıyla uygulanır.

3.2. Müdahale Yöntemleri

Kavga, isyan ve kargaşada cezaevi müdahale, emniyet ve tahliye planlarına göre hareket edilir.

Ceza infaz kurumlarında meydana gelebilecek acil hâllerde, durumun önem ve gerekliliğine göre i guvenlik görevlileri ile dış guvenlik görevlileri birlikte hareket ederler. Durumdan mutlaka Cumhuriyet Başsavcılığı haberdar edilir.

Ceza infaz kurumunda meydana gelen olaylarda uzlaşma sağlanamazsa ve olaylar devam ediyorsa inzibati müdahaleler kaçınılmaz olur. Zor kullanmak sureti ile yapılacak müdahalelerde öncelikle ceza infaz kurumu guvenlik personeli aracılığı ile yapılmalıdır. Olayın boyutu büyük ise dışarıdan takviye guvenlik birimleri ceza infaz kurumuna çağırılır. Olayların bastırılması için destek amacıyla dışarıdan bazı kurumlardan yardım talep edilir. Bunlar jandarma, emniyet, il sağlık müdürlüğü, itfaiye, belediye gibi birimlerdir.

Fotoğraf 3.2: Ani müdahale

Yasal yetkileri olan görevlilerin, vazife esnasında öldürücü olmayan herhangi bir fiziki gücü kullanarak verilen talimata uyulmasını sağlamak veya asayiş, guvenlik ve işleyiş ile ilgili uygulamalar esnasında gösterilen direncin üstesinden gelmek ya da herhangi birini saldırgan bir davranıştan korumak için giriştiği hareketlere **zor kullanma** (zor kullanma olayı) denir.

Direnme ve saldırının mahiyetine ve derecesine göre direnmeyi etkisiz hâle getirecek şekilde kademeli olarak artan oranda bedeni kuvvet, maddi gücü ve yasal şartlar oluştuğunda her çeşit silah kullanmak **zor kullanma yetkilerini** ifade eder.

İnsan hakları, insanın doğmadan önce sahip bulunduğu vazgeçilemeyen ve değerler sisteminde en üst sırada yer alan temel haklardır.

Ceza infaz kurumlarında disiplin ve güvenliğin sağlanmasında temel insan haklarının özüne dokunulamayacağı, bu hakların uluslararası normlar ve Anayasa ile güvence altına alındığı, eziyet ve işkencenin suç olduğu gerçeği gözden uzak tutulmamalıdır.

Ceza infaz kurumlarında düzen, insan kişiliğine saygılı bir biçimde sağlanmalıdır. Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kurallar hükümlülerin ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefî inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanır. Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz.

Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenilen temel amaç, genel ve özel önlemeyi sağlamak, bu maksatla hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak, hükümlünün yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken ve kanunlara, nizamla ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmaktır.

Ceza infaz kurumu güvenliğinde en önemli unsur personeldir. Fiziki yapı ve araç gereçler de önemli güvenlik unsurlarıdır.

Ceza infaz kurumu güvenlik personeli kanunlara uymak zorundadır. Bununla beraber, kuralların ceza infaz kurumu güvenlik personelinin görev esnasında karşılaşılabileceği her türlü durumu önceden belirlemesi olanaksızdır. Bu itibarla görevlilerin müdahale sırasında makul bir şekilde hareket etmeleri ve sağduyu ile davranmaları gereklidir.

Hükümlü ve tutukluların kurum düzenine aykırı bir suç işlemiş olduğuna kanaat getiren güvenlik görevlisi, güvenliği sağlamak veya karşılaştığı direnmeyi kırmak amacıyla makul bir şekilde zor kullanmaya yetkilidir. Kurum amirince verilen yasal işleri yapmaya girişen bir ceza infaz kurumu görevlisi, hükümlü ve tutukluların direnmesi veya direnme tehdidinde bulunması nedeniyle geri çekilmemeli veya bu gayretlerinden vazgeçmemelidir.

Direnme ve saldırının mahiyetine ve derecesine göre direnmeyi etkisiz hâle getirecek şekilde kademeli olarak artan oranda yasal şartlar çerçevesinde güç kullanma olmalıdır. Ancak, tüm olumlu yaklaşımlar denendikten sonra kuvvet kullanmak meşru olabilir. Haklı ve doğru olan düşünce veya uygulamalar meşru veya olumlu yollar ile sunulduğunda çoğu zaman bir direnme ile karşılaşmadan kabul görecektir.

Kurum görevlileri mahpuslarla ilişkileri sırasında meşru müdafaa, kaçma teşebbüsü, isyan, rehin alma, saldırı veya yasaya ya da hukuki düzenlemelere dayanan bir emre, aktif ya da pasif direnme hâlleri dışında zor kullanamazlar. Ceza infaz kurumu görevlilerine özel olarak fiziksel eğitim verilir.

Hükümlü ve tutuklularla doğrudan irtibat hâlinde çalışan görevliler, silah taşıyamazlar. Ceza infaz kurumu personeli için mevcut varsayım, fiziksel gücün kesinlikle gerekli olduğunda kullanılmasıdır.

Kolluk gücü yetkilileri, görevlerini yerine getirmeleri sırasında güç kullanımına başvurmadan önce mümkün olduğunca şiddet içermeyen önlemleri uygulamalıdır. Ancak diğer yöntemler sonuçsuz kaldığında ya da istenilen sonucun alınamayacağı açıkça anlaşıldığında güç kullanabilir.

Tüm kolluk gücü çalışanlarının görevlerini etkin bir şekilde yerine getirebilmeleri için uygun ahlaki, psikolojik ve fiziksel niteliklere sahip olmaları ve sürekli ve tam profesyonel eğitim almalarını sağlamalıdır. Bu çalışanların görevlerini yerine getirmek için uygun olup olmadıkları düzenli aralıklarla denetlenmelidir.

Zor kullanmanın esas amacı, makul bir kuvvet kullanarak saldırgan veya direnç gösteren tutuklu ve hükümlülerin kontrol altına alınmasıdır. Acil durumlarda derhâl, acil değilse ilgili amire haber verilerek gerekiyorsa takviye güç de alınarak olayları önleme amaçlı müdahale edilmesi gerekmektedir.

Olayın durumuna göre bazen iletişimle bazen idari yöntemlerle bazen de fiziki güç ile zor kullanılarak tutuklu ve hükümlülerin kendilerine, diğer tutuklu ve hükümlülere, ziyaretçilere, personele ve kurum demirbaşlarına zarar vermeleri önlenmelidir.

Zor kullanmanın ölçüsü de direnme ve saldırının mahiyetine ve derecesine göre direnmeyi etkisiz hâle getirecek şekilde kademeli olarak artan oranda yasal şartlar çerçevesinde güç kullanma olmalıdır. Personelin elinde birçok yöntem vardır, zor kullanma bunlardan sadece bir tanesidir. Ceza infaz kurumu personeli görevini yaparken şüpheli bir yaklaşım içinde olabilecek en kötü ihtimalleri hesaba katmakla birlikte karşılaştıkları her tutuklu ve hükümlülerin saldırgan ve kötü olarak görmeleri işlerini zorlaştırabilir.

Tutuklu ve hükümlüler, herhangi bir direnme göstermiyor ve kurallara uygun şekilde hareket ediyorsa kesinlikle zor kullanma yolu denenmemelidir. Gereksiz zor kullanma karşı tarafta saldırganlık isteği doğurur. Tutuklu ve hükümlülere yapılacak muamelenin karşı tarafta nasıl bir tepki doğuracağı düşünülerek onu saldırganlığa sevk edecek gereksiz tutum ve davranışlardan kaçınılmalıdır.

İyi bir iletişim kurularak tansiyonu düşürmek hem görevli memurun hem de karşı tarafın yararınadır. Burada önemli olan infaz ve koruma memurlarının olayları geniş bir perspektifle değerlendirebilmeleridir. Karşılaştıkları durum neyi gerektiriyorsa ona göre hareket etmeli ve bu konu iyi bir mesleki eğitimle geliştirmelidir. Personelin tansiyonu düşürmek hem görevli memurun hem de karşı tarafın yararınadır.

Sonuç olarak personelin tutuklu ve hükümlülere olan ilişkilerinde ve karşılaşmış oldukları sorunların çözümünde temel prensip yapıcı bir tutum olmalıdır. Esas olan sorunları kuvvet kullanarak değil yapıcı bir yaklaşımla çözmeye çalışmaktır. Ancak tüm olumlu metotlar denendikten sonra kuvvet kullanmak meşru olabilir.

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirleri Hakkında Kanuna göre hiçbir hâlde zincir ve demire vurmak tedbir olarak uygulanmaz. Kelepçe ve bedensel hareketleri kısıtlayıcı araçlar, Çocuk hükümlüler hariç olmak üzere yetkili makamın önüne getirildiğinde çıkarılmak kaydıyla, sevk ve nakil sırasında kaçmayı önlemek için hekimin talimat ve

gözetiminde olmak üzere tıbbî nedenlerle, diğer kontrol usullerinin yetersizliği hâlinde hükümlünün kendisine veya başkalarına zarar vermesine veya eşyayı tahrip etmesine engel olmak için kurum en üst amirinin emriyle kullanılabilir.

Ceza infaz kurumlarında görev yapan personelin zor kullanma yetki ve şekline ilişkin mevcut **kaynak ve dayanaklar şunlardır:**

- Ceza infaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğü'nün 22. maddesinin 8. bendi
- Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 50. Maddesindeki Zorlayıcı Araçların Kullanılması
- Türk Ceza Kanununun 25 inci maddesi
- BM Avrupa İnsan Hakları Standartları
- **Müdahale etmede amaç**

Genel kamu güvenliğini ve güvenliğini sağlamak, olaylarda rehin kalan veya mağdur edilen personelin güvenliğini sağlamak, olaylara karışmayan hükümlü ve tutukluların güvenliğini sağlamak, ceza infaz kurumunun bina, atölye, elektronik cihazları, ambar, kantin, revir, mutfak ve tüm demirbaş eşyayı korumak ve kurtarmak, ceza infaz kurumunun düzen ve denetimini sağlamak, eyleme katılanların tespitini yapmak, bu kişiler hakkında gerekli adli ve idari işlemlerde bulunmak için müdahale edilir. Olayların bitirilmesi için öncelikle eylem yapan kişi veya gruplarla diyalog olanakları kullanılır taviz ve zayıf verilmenden olayları bitirilmesi amaçlanmalıdır.

3.2.1. Acil Durumlara Karşı Önlemler

Ceza infaz kurumlarında meydana gelebilecek acil durumlara karşı birtakım önlemlerin alınması gerekir. Bu önlemler acil durum öncesi ve acil durum ortaya çıktıktan sonraki önlemlerdir.

3.2.1.1. Acil Durum Öncesi Önlemler

- Tutuklu ve hükümlüler, oda seçici komisyonu tarafından özel konumlarına (cinsiyet ayrımı, hükümlü-tutuklu ayrımı, suç ayrımı, sağlık durumu, psikolojik durumu, dışarıdaki konumu, eğitim durumu, ceza süresi, hasımlık durumu, sosyo ekonomik durumu) göre koğu ya da odalara yerleştirilmelidir.
- Sağlıklı gözetimler yapılmalı, risk durumları yüksek olan tutuklu ve hükümlüler özel olarak takip edilmeli, denetim ve gözetimlerde şüphe uyandıran bir durum görüldüğünde zaman geçirmeden müdahale edilmelidir.
- İstihbarat bilgileri elde edilmeli ve alınan istihbarat bilgileri doğrultusunda zaman geçirmeden müdahale imkânları sağlanmalıdır.
- Personelin iletişim imkânları yaygınlaştırılmalıdır.
- Tutuklu ve hükümlülerin, ceza infaz kurumu güvenliğini bozucu toplantı, misafirlik ve grup oluşumlarına meydan verilmemelidir.

- Tutuklu ve hükümlüye fazladan para verilmemeli, kontrolsüz para girişi engellenmelidir.
- Ceza infaz kurumuna giriş - çıkışlar ile genel ve kısmi aramalar sağlıklı yapılmalı, yasak eşyanın bulundurulmasına ve ceza infaz kurumuna girmesine müsaade edilmemelidir.
- Ceza infaz kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlüler, risk ve tehlikelilik durumuna göre sınıflandırılmalı, bu durumlarına göre takip edilmeli ve gözetlenmelidir.
- Oda ve bloklar arasında idarenin insiyatifi dışında, tutuklu ve hükümlülerin birbirleri ile iletişim, haberleşme ve temasları engellenmelidir.
- Psikopat, şizofren, ruh hastası ve diğer tutuklu ve hükümlüler ile ilgili servis elemanları görüşmeler yaparak sorunları ile ilgilenilmelidir.
- Ekip çalışmasına önem verilmeli, tutuklu ve hükümlüler ile birebir iletişime girilmemelidir.
- Tutuklu ve hükümlü sirkülasyonu personel nezaretinde, kontrollü olarak yerine getirilmelidir.
- Tutuklu ve hükümlü sayımları sağlıklı yapılmalıdır.
- Oda veya koğuşlara, eşya genelgesine uygun ölçüde eşya verilmeli, fazla miktarda eşya ve malzeme bulundurulmasına müsaade edilmemelidir.
- İletişim teknikleri, araçları ve güvenlik sistemleri yerine ve zamanına göre iyi kullanılmalıdır.
- Tutuklu ve hükümlü hakları korunarak infaz hizmetleri aksatılmadan yerine getirilmelidir.
- Oda ve blok kapıları sürekli kontrol altında tutulmalı, giriş ve çıkışlar personel gözetimi ve nezaretinde yapılmalıdır.
- Personel organizasyonu ve kontrolü iyi yapılmalı, disiplin ve ödül işlemleri yürütülmelidir.
- Tutuklu ve hükümlüler arasında dil, din, ırk, mezhep, suç, cinsiyet, milliyet, maddiyat, siyasal ve fikri kanaat, milli ve sosyal köken, bir azınlığa mensup olma, doğum ve benzeri nedenlerle ayrımcılık yapılmamalıdır.
- Kurallar dâhilinde iç düzeni ve ceza infaz kurumu güvenliğini bozan veya tehdit eden tutuklu ve hükümlülere fırsat vermeden müdahale yöntemleri ve planları geliştirilmelidir.
- Tutuklu ve hükümlülerin sevk ve tahliye işlemleri aksatılmadan düzenli olarak zamanında yerine getirilmelidir.
- Rutin olarak devam eden açık ve kapalı görüşler aksatılmadan yerine getirilmelidir.
- Olağanüstü durumlara meydan verilmemeli, herhangi bir acil durum yaşanırsa gerektiğinde zor kullanılarak tekrar düzen ve denetim sağlanmalıdır.

3.2.1.2. Acil Durum Sonrası Önlemler

- Olayın çıktığı blok ve kısımlarda gerekli güvenlik tedbirleri alınır, bu tedbirler olayın kapsamı ve önemine göre artırılır.
- Olay tüm boyutlarıyla silsile yolu izlenerek kurum amirlerine ve diğer üst mercilere bildirilir.

- Görevde olmayan personel göreve çağırılır. Dış güvenliğin sıkı kontrol altına alınması için jandarmaya ve emniyete bilgi verilir. Olayın durumuna göre itfaiye ve sağlık kuruluşlarından yardım talep edilir.
- Tüm giriş ve çıkış kapıları kontrol altına alınır. Diğer blok ve kısımlar güvenlik altına alınıp olayların genişlemesine meydan verilmez.
- Rutin olarak yürütülen faaliyetler durdurulur, tüm blok ve odaların kapıları kapalı ve kilitli tutulur.
- Yağmalama ve kundaklama durumlarına karşı ceza infaz kurumunun kantin, revir, doktor muayene odaları, depo, yemekhane, elektrik ve elektronik malzemelerin bulunduğu yerlerde güvenlik tedbirleri artırılır.
- Güvenlik sistemlerinden yararlanılır, yangın vb. durumlarda kısmi ya da genel olarak elektrikler kesilir.
- Olaylara karışmayan tutuklu ve hükümlülerin güvenliği için önlemler alınır, olaylara karışmamaları konusunda desteği alınır.
- Olayın gelişimi ve durumuna göre plan ve program geliştirilir, müdahale için gerekli personel ve teçhizat hazır bulundurulur.
- Eylem yapan grup veya örgüt liderleri ile irtibat kurularak talepleri öğrenilir, olayların bitirilmesi konusunda uyarılar yapılır.
- Eylemcilerin ellerinde bulunan delici, kesici ve patlayıcı aletler dikkate alınarak zor kullanma planları yapılır.
- Eylemi sona erdirmek için yardımcı malzeme, alet ve edevat hazır bulundurulur.
- Olay hakkında ayrıntılı tutanak düzenlenir.

3.3. Ceza ve İnfaz Kurumlarında İlk Yardım

İnfaz koruma memurunun görevini ifa ederken acil durumda yapılacak basit uygulamalar kadar bazı tehlikeli davranışlardan kaçınılması da hükümlü ve tutuklunun hayatını kurtarır. İlk yardımı uygulayan, ani müdahale sırasında yapılmaması gerekenleri engelleyerek de hayat kurtarır. Hasta veya yaralıları yapılacak yanlış uygulamalar veya yanlış taşıma, sakatlıklara ya da ölümlere neden olmaktadır.

3.3.1. İlk Yardım ile İlgili Kavramlar

➤ İlk yardım

Herhangi bir kaza ya da yaşamı tehlikeye düşüren bir durumda, tıbbi yardım sağlanıncaya kadar hayatın kurtarılması ya da durumun daha kötüye gitmesini önleyebilmek amacıyla olay yerinde, tıbbi araç ve gereç aranmaksızın mevcut araç ve gereçlerle yapılan ilaşız uygulamalara **ilk yardım** denir.

Fotoğraf 3.3: İlk yardım

Zaman, ilk yardımı uzun süreli tıbbi bakımdan ayıran ana etkidir. İlk yardım uygulamaları asıl tıbbi tanı ve tedavi yöntemlerinin yerine geçmez ancak profesyonel tıbbi yardım sağlanıncaya kadar geçici destek görevi görür.

➤ **İlk yardımda amaç**

- Yaşamı koruma ve yaşamın sürdürülmesini sağlama
- Durumun kötüleşmesini engelleme
- İyileşmesini kolaylaştırmadır.

➤ **Acil bakım**

Hastalık ve kaza nedeniyle sağlığı tehlikeye girmiş kişiye, sağlık personeli (doktor, acil tıp teknisyeni, hemşire vb.) tarafından tıbbi araç gereç ve ilaç kullanılarak yapılan uygulamalara **acil bakım** denir.

İLK YARDIM	ACİL BAKIM
➤ İlk yardımcı tarafından uygulanır.	➤ Sağlık personeli tarafından uygulanır.
➤ Çevredeki imkânlar kullanılır.	➤ Tıbbi araç gereç kullanılır.
➤ İlaçsız uygulamaları kapsar.	➤ İlaç kullanılır.
➤ Olay yerinde uygulanır.	➤ Olay yeri, ambulans ve sağlık kuruluşunda uygulanır.

Tablo 3.1: İlk yardım ve acil bakım arasındaki fark

➤ **İlk yardımcı**

Hastalık ve kaza nedeniyle sağlığın tehlikeye girdiği durumlarda tıbbi yardım sağlanıncaya kadar tıbbi araç gereç aranmaksızın mevcut araç gereçlerle, ilaçsız uygulamaları yapan, en az temel ilk yardım kursu alarak ilk yardımcı sertifikası almış kişilere denir.

➤ **İlk yardımcının özellikleri ve sorumlulukları**

- Sakin olmalı
- Hastayı sakinleştirmeli
- Çevreyi değerlendirip süren bir tehlike olup olmadığını belirlemeli
- Kendi can güvenliğini tehlikeye atmamalı
- Çevredeki kişileri, sağlık kuruluşları, itfaiye ve güvenliğe haber vermeleri için organize etmeli
- Hastanın durumunu değerlendirerek uygun ilk yardıma başlamalı
- Hastanın sağlık kuruluşuna bir an önce ulaşmasını sağlamalıdır.

➤ **İlk yardımın ABC'si**

- Soluk yolunun açılması
- Solunumun düzeltilmesi
- Dolaşımın etkinliğini sağlama

- **Soluk yolu açılması**
 - Ağızda toz toprak, kırık takma diş ve yabancı cisimler varsa çıkarılır.
 - Bilinci kapalı kişilerde dil arkaya düşüp havayolunu tıkayabilir.
- **Solunum yolu düzeltilmesi (yapay solunum)**
 - Solunumu duran kişiye derhal yapay solunum uygulanmalıdır.
 - Hasta sert bir zemine yatırılır.
 - Ağız içi temizlenerek varsa yabancı cisimler çıkarılır.
 - Çenesi yukarı kaldırılarak baş hafifçe arkaya itilir.
 - Ağızdan ağıza solunum yapılacaksa burun kapatılır. Burundan solunum yapılacaksa ağız kapatılır.
 - Derin bir soluk alınıp solunum yaptırılacak kişinin ağzına (ya da burnuna) ağız yerleştirilir.
 - Hastanın göğsünün kabarmasına yetecek şiddette soluk verilir.
- **Bayılmalarda uygulanacak ilk yardım kuralları**
 - Elbiseler boyundan, göğüsten ve karından gevşetilir.
 - Hastanın beynine kan gitmesini sağlamak için düz bir yerde sırtüstü yatırılarak ayakları yukarı kaldırılır ve sonrada şok pozisyonunda bekletilir. Kesinlikle başının altına yastık konmaz.
 - Hastaya uyarıcı kokular koklatılır (amonyak vb.).
 - Hastanın zorlanmadan kendine gelmesi beklenir.
 - Kendine geldiğinde su, çay gibi içecekler azar azar verilmelidir.
- **Göğüs yaralanmalarında ilk yardım**
 - Yaralı, yarı oturur duruma getirilir.
 - Havanın akciğerlere dolmasına engel olmak için açık olan yara yerine temiz bir bez kapatıp basınç yapmadan yara sarılır.
 - Kazazedenin ısı kaybı önlenir.
- **Kanamalarda ilk yardım**
 - Kanayan uzuv (kol,bacak vs.)yükseltilir.
 - Yara üzerine temiz gazlıbez, mendil veya çamaşır parçası konur ve sıkıca bastırılır.
 - Kanama durmazsa kanayan yerin 5 cm yukarı kısmına bandaj uygulanır.
- **Elektrik çarpmalarında ilk yardım**
 - Önce ilk yardımcı kendi güvenliğini sağlar.
 - Elektrik akımının yaralı ile teması kesilir. Bu yapılmadan önce yaralıya dokunulmaz.

- Kuru tahta parçası ve lastik gibi elektrik geçirmeyen maddelerle hasta çekilerek veya kablo itilerek akımdan kurtarılır.
- Solunum durmuşsa yapay solunuma, kalp durmuşsa kalp mesajına başlanır.
- Yanık varsa soğuk su ile yıkanır.

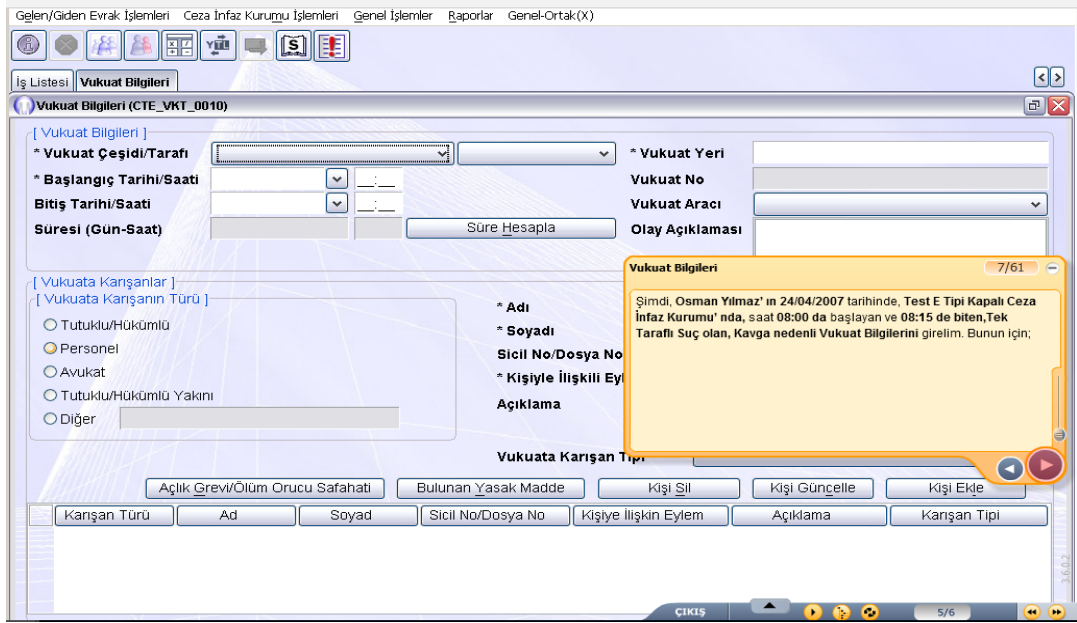
➤ Yanıklarda ilk yardım

- Soğuk musluk suyu ile ağrı azaltılır.
- Hastanın takıları çıkartılır.(Daha sonra oluşabilecek şişler nedeniyle çıkarmak zorlaşabilir.)
- Oluşan kabarcıklar patlatılmaz.
- Yanan kısımların üzeri temiz gazlı bezle kapatılır yaraya hiçbir şey sürülmez.
- Hastanın bilinci yerinde ise bol su içirilir.

3.4.Mesleki Programda İlgili Ekranlar

Tutuklu ve hükümlülerin çıkarmış olduğu olaylara ilişkin **Vukuat Bilgileri** ekranına ulaşmamız gerekir. Bunun için **İnfaz Bürosu Takip İşlemleri** menüsünden giriş yapılmalı ve buradan vukuat işlemleri ekranına ulaşılmalıdır. Vukuat işlemleri ekranına ulaşıldıktan sonra ekrandaki yönergeler takip edilerek eğitim tamamlanmalıdır. Mesleki programda ani müdahale durumları ile ilgili uygulamalar yapılır.

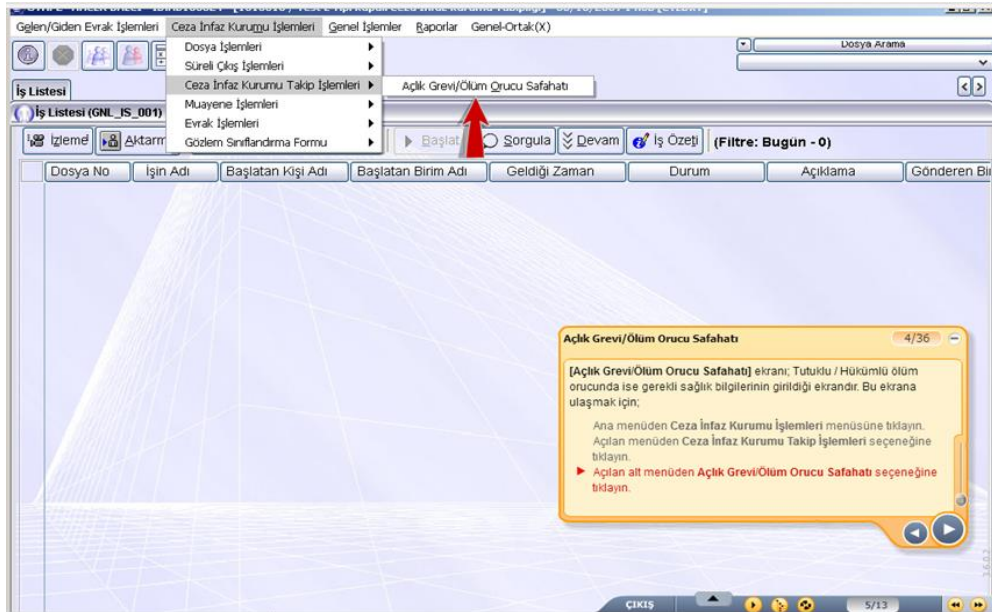
Fotoğraf 3. 4: UYAP vukuat bilgileri ekranı

Fotoğraf 3. 5: UYAP vukuat bilgileri ekranı

Vukuat bilgileri ekranı işlemleri ile birlikte kurum tabibinin de açlık grevlerine ilişkin UYAP üzerinden yapması gereken işlemler bulunmaktadır.

Bu ekranlara ulaşmak için kurum tabipliği ekranına giriş yapmak gerekir. Kurum tabipliği ekranından açlık grevi/ölüm orucu safahatı menüsüne giriş yaparak gerekli yönergeler takip edilmeli ve eğitim tamamlanmalıdır.

Fotoğraf 3.6: UYAP açlık grevi/ölüm orucu safahatı ekranı

Gözetimden Evrak İşlemleri Ceza İnfaz Kurumu İşlemleri Genel İşlemler Raporlar Genel-Ortak(X)

Uzaya Arama

2006/16 - Ceza İnfaz Kurumu İnfaz Dosyası

İş Listesi Açlık Grevi/Ölüm Orucu Safahatı

Açlık Grevi/Ölüm Orucu Safahatı (CTE_VKT_0020)

[Tutuklu/Hükümlü Bilgileri]

TC Kimlik No [] Cezaevi Kayıt No 2006/16 T/H Fotoğrafı (..) []

Adı [] Cezaevine Giriş Tarihi 01/05/2006

Soyadı [] Cezaevindeki Durumu Hükümlü Ayrıntılı Kimlik Bilgileri []

[Açlık Grevi/Ölüm Orucu Safahatı]

* Eyleme Başlama Tarihi [] Eylem Süresi (Gün) 1. [] Tedavi Kabul Ediyor mu? []

* Yer [] Eylem Tipi [] Müdahale Gerekli mi? []

* Sağlık Durumu [] Eylem Nedeni [] Ölüm Orucu Bitti mi? []

Açlık Grevi/Ölüm Orucu Safahatı 11/36

Karşınızdaki [Açlık Grevi/Ölüm Orucu Safahatı] ekranı gelir. Şimdi Osman Yılmaz'ın Açlık Grevi/Ölüm Orucu Safahatı bilgilerinden Eyleme Başlama Tarihi 31/10/2007, Yeri Odasında/Koşusunda, sağlık durumu iyi, eylem nedeni CEZAEVİ UYGULAMALARINI PROTESTO ETME bilgilerini girerim. Bunun için;

Tedavi Kabul Ediyor mu? [] Müdahale Gerekli mi? [] Eylem Tipi []

Ekş [] Sil []

Fotoğraf 3.7: Açlık grevi /ölüm orucu bilgileri giriş ekranı

Gözetimden Evrak İşlemleri Ceza İnfaz Kurumu İşlemleri Genel İşlemler Raporlar Genel-Ortak(X)

Uzaya Arama

2006/16 - Ceza İnfaz Kurumu İnfaz Dosyası

İş Listesi Açlık Grevi/Ölüm Orucu Safahatı

Açlık Grevi/Ölüm Orucu Safahatı (CTE_VKT_0020)

[Tutuklu/Hükümlü Bilgileri]

TC Kimlik No [] Cezaevi Kayıt No 2006/16 T/H Fotoğrafı (..) []

Adı [] Cezaevine Giriş Tarihi 01/05/2006

Soyadı [] Cezaevindeki Durumu Hükümlü Ayrıntılı Kimlik Bilgileri []

[Açlık Grevi/Ölüm Orucu Safahatı]

* Eyleme Başlama Tarihi 31/10/2007 Eylem Süresi (Gün) 1. [] Tedavi Kabul Ediyor mu? []

* Yer Odasında/Koşu... Eylem Tipi Açlık Grevi Müdahale Gerekli mi? []

* Sağlık Durumu iyi Eylem Nedeni CEZAEVİ UYGULAMALARINI PROTESTO ETME Ölüm Orucu Bitti mi? []

Ekş [] Sil []

Tarih Yer Sağlık Durumu Eylem Nedeni Tedavi Kabul Ediyor mu? Müdahale Gerekli mi? Eylem Tipi

Açlık Grevi/Ölüm Orucu Safahatı 22/36

Fotoğraf 3.8: Açlık grevi/ölüm orucu safahatı ekranı

UYGULAMA FAALİYETİ

Ceza infaz kurumunda ani müdahalede kullanılan araç ve gereçleri tanıtan broşür hazırlayınız. Sınıfta ani müdahale gerektiren örnek olay gerçekleştiriniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Ani müdahalede bulunurken kullanılan robocop kıyafetini giyiniz.	➤ Ani müdahalede kullanılan robocop kıyafetinin özelliklerini İnternet'ten araştırabilirsiniz.
➤ Ani müdahaleyi gerektiren tehlikeyi ve bu tehlikeyi oluşturan tutuklu/hükümlüyü etkisiz hâle getirirken araç ve gereçleri kullanınız.	➤ Ani müdahalede yapılması gerekenlerle ilgili bilgiyi infaz koruma memurları ile görüşme yaparak elde edebilirsiniz.
➤ Ekip hâlinde ani müdahale gerektiren durumlarda görevinizi yerine getiriniz.	➤ Ekip hâlinde ani müdahalede bulunmayla ilgili bilgiyi infaz koruma memurlarından ve ceza infaz kurumu müdürlüklerinden edinebilirsiniz.
➤ Tutuklu ve hükümlüleri etkisiz hale getirmek ve kendini korumak için kalkan ve kelepçeyi kullanınız.	➤ Kalkan ve kelepçe kullanırken dikkat edilecek hususları infaz koruma memurlarından ve ceza infaz kurumu müdürlüklerinden edinebilirsiniz.
➤ Mesleki programda ilgili ekran eğitimini tamamlayınız.	➤ Mesleki program ekran eğitimlerini birkaç kez tekrarlayabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Kanun, tüzük, yönetmelik ve genelgelere göre ceza infaz kurumunun yönetilmemesi, görevin kötüye kullanılması gibi durumlar acil durum hâllerinin yaşanmasına zemin oluşturmaktadır.
2. () Ceza infaz kurumlarında meydana gelebilecek acil hâllerde, durumun önem ve gerekliliğine göre iç güvenlik görevlileri ile dış güvenlik görevlileri birlikte hareket ederler ve durum mutlaka Sulh Ceza Hâkimliğine haber edilir.
3. () Acil durumlara karşı sağlıklı gözetimler yapılmalı, risk durumları yüksek olan tutuklu ve hükümlüler özel olarak takip edilmelidir.
4. () Hastalık ve kaza nedeniyle sağlığı tehlikeye girmiş kişiye, sağlık personeli (doktor, acil tıp teknisyeni, hemşire vb.) tarafından tıbbi araç gereç ve ilaç kullanılarak yapılan uygulamalara, ilk yardım denir.
5. () Acil bakım, ilaçsız uygulamaları kapsar; ilk yardımda ise ilaç kullanılır.

Aşağıdaki soruları dikkatle okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

6. Aşağıdakilerden hangisi ilk yardımcının özellikleri ve sorumluluklarından biri değildir?
A) Sakin olmalı
B) Hastayı uygun mekâna alıp ilaç tedavisi uygulamalı
C) Çevreyi değerlendirip süren bir tehlike olup olmadığını belirlemeli
D) Kendi can güvenliğini tehlikeye atmamalı
E) Hastanın durumunu değerlendirerek uygun ilk yardıma başlamalı
7. Aşağıdaki ilk yardım bilgilerinden hangisi yanlıştır?
A) Sağlık personeli tarafından uygulanır.
B) Çevredeki imkânlar kullanılır.
C) Olay yerinde uygulanır.
D) İlaçsız uygulamaları kapsar.
E) İlk yardımcı tarafından uygulanır.
8. Elektrik çarpmalarında ilk yardım yöntemlerinden hangisi yanlıştır?
A) Önce ilk yardımcı kendi güvenliğini sağlar.
B) Elektrik akımının yaralı ile teması kesilir.
C) Kuru tahta parçası ve lastik gibi elektrik geçirmeyen maddelerle hasta çekilerek veya kablo itilerek akımdan kurtarılır.
D) Solunum durmuşsa yapay solunuma, kalp durmuşsa kalp masajına başlanır.
E) Yanık varsa soğuk su ile yıkanarak yoğurt sürülür.

9. Yanıklarda ilk yardım yöntemlerinden hangisi yanlıştır?
- A) Oluşan kabarcıklar patlatılmaz.
 - B) Hastanın bilinci yerinde ise bol su içirilir.
 - C) Hastanın takıları çıkartılır.
 - D) Yanan kısımların üzeri temiz gazlı bezle kapatılır hiçbir şey sürülmez.
 - E) Yanık yere krem sürülür.
10. Aşağıdakilerden hangisi acil durum olaylarından sonra yapılacak işlemlerden biri değildir?
- A) Olayın çıktığı blok ve kısımlarda gerekli güvenlik tedbirleri alınır, bu tedbirler olayın kapsamı ve önemine göre artırılır.
 - B) Olay tüm boyutlarıyla silsile yolu izlenerek kurum amirlerine ve diğer üst mercilere bildirilir.
 - C) Görevde olmayan personel göreve çağırılır, dış güvenliğin sıkı kontrol altına alınması için jandarmaya ve emniyete bilgi verilir, olayın durumuna göre itfaiye ve sağlık kuruluşlarından yardım talep edilir.
 - D) Olay hakkında tutanak düzenlenerek tutuklu ve hükümlülöklere imzalattırılır.
 - E) Rutin olarak yürütölen faaliyetler durdurulmalıdır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-4

ÖĞRENME KAZANIMI

Ceza infaz kurumunda firar girişim yöntemlerini tespit ederek firarların önlenmesini sağlayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Yazılı ve görsel medya kullanılarak ceza infaz kurumlarında yaşanan firar olayları hakkında haber toplayınız. Sınıf ortamında bunları paylaşınız.
- Türk ve dünya edebiyatında firar olaylarının anlatıldığı hikâye, romanlar hakkında bilgi toplayarak ilgi çekenleri arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Türk ve dünya sinema tarihinde firar olaylarını konu edinen sineman filmi, dizi filmler hakkında araştırma yapınız. Farklı firar türlerini sınıf ortamında paylaşınız.

4. FİRAR GİRİŞİMİ VE FİRARI ÖNLEME

Firarın kelime anlamı **kaçma, kurtulma** demektir. Cezaevlerindeki isyan, adam öldürme, yaralama, firar gibi olaylar toplum güvenliğini doğrudan ilgilendirir. Cezaevleri, mensubu bulundukları toplumun aynasıdır. İstatistikler incelendiğinde toplumsal olaylarla cezaevindeki olaylar arasında paralellik görülmektedir.

4.1. Firar ve Suç

Cezaevinden firar suçu pek çok sebeple ve teknikle işlenebilecek bir suçtur. Aslında kriminolojik açıdan incelenecek olursa sapmış bir davranış olarak nitelenmesi güçtür çünkü kapalı tutulan herkeste serbest kalma ve özgür olma isteği insanın doğası gereği kendiliğinden ortaya çıkar. Hiç kimse moral ve kültürel değerler dışında (suçlu olsa bile) isteyerek bir yerde kapalı tutulmak istemez. Zaten cezalandırılan kişinin hapse girip girmeme konusunda isteğinin önemi de yoktur ancak cezaevlerinden firar, pek çok ülke ceza kanunlarında olduğu gibi, Türkiye’de de 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 292 ve 293’üncü maddesinde suç olarak düzenlenmiştir. Sebebi ne olursa olsun bu yönüyle firar bir suçtur.

Türkiye’de 1997-2003 yılları arasında cezaevlerinden 1036 firar meydana gelmiştir. Bu firarların büyük kısmı açık cezaevlerinde, çalışırken veya izinden dönmek şeklinde gerçekleşmişse de kapalı cezaevlerinden firarlar da (155 vaka) küçümsenmeyecek boyutlardadır. Son olarak inşa edilen ve güvenlik teknolojilerinin en son cihaz ve sistemleriyle donatılan F tipi cezaevlerinden dahi firar gerçekleştirilmiştir.

Firar olayları, cezaevlerinin kamuoyu gündemine gelmesinde en büyük pay sahibi olaylardır. Cezaevlerinin güvenliği denince tutuklu ve mahkûmların birbirlerine veya görevlilere zarar vermemesinin sağlanması, cezaevlerinin dışarıdan gelebilecek sabotajlara karşı hazırlıklı olması ve büyük oranda firarların önlenmesi akla gelmektedir. Cezaevi duvarları, nöbet kuleleri, parmaklıklar, kilitler, kamera sistemleri vs. hep firarların önlenmesi için cezaevleri güvenlik sistemine dâhil edilen unsurlardır. Bu nedenle bir cezaevinin ne kadar güvenli bir yer olduğu o cezaevinden gerçekleşen firarları sayısına bağlıdır.

4.1.1. Firarın Genel Nedenleri

- Fiziki önlemlerin yetersizliği
- İç güvenlik ve dış güvenliğin uyum içinde çalışmaması
- Mevzuatın tam olarak uygulanamaması
- Personelin görevi ihmal etmesi
- Kontrol ve gözetimin yetersizliği ve aramaların yetersizliği
- Dinamik güvenlik uygulamalarının ve istihbaratın yetersizlikleri
- Firar malzemelerinin ceza infaz kurumuna girişinin engellenememesi
- Yönetim ve personelin kendilerinden aşırı emin olmaları
- Mahkûmlara birtakım nedenlerle ödün verilmesi
- Dış güvenlik personelinin yeterince bilinçlendirilmemesi
- Güvenlik riski bulunan mahkûmun iyi hal kararı çıkartılarak kurum içi ve kurum dışında çalıştırılması
- Firara yarayacak malzemelerin (ip, tel, kablo, hortum vb.) koğuştaki bulundurulmalarına izin verilmesi
- Kilitlerin, logar, sıhhi tesisat, tel örgü, ihata duvarı, zemin betonu gibi fiziki yapıların sağlam olmayışıdır.

Günümüzde firar olayları bireysel olmaktan çıkmış, organize bir hâl almıştır. Bir mahkûm firar faaliyetine girmeden önce gerek ceza infaz kurumu içinden gerekse de dışarıyla temasa geçerek yardım almaktadır. Bu nedenle mahkûmların günlük yaşamı gözetim ve denetim altında olmalı, istihbarata önem verilmelidir.

4.1.2. Firar Edebilecek Mahkûmların Genel Özellikleri

Mahkûmlar özde ceza infaz kurumlarına ait bireyler değildir. Devlet otoritesi suç işleyen kişileri burada zorla tutmaktadır. Çünkü ceza infaz kurumları, birtakım hak ve özgürlüklerin kısıtlandığı binalardır. Dolayısıyla mahkûmlar bu kısıtlı alandan kurtulma ve hürriyetlerine kavuşma duygusunu sürekli yaşarlar. Bazı mahkûmlar işledikleri suç türleri, fiziksel yapıları, ahlaki değerleri, ceza süreleri vb. firara daha yatkındırlar. Bazı mahkûmlarda ise firarın hukuki sonuçları caydırıcı bir rol oynamaz. Nakil durumlarında firar

etme riski yüksek olan hükümlü ve tutukluların kolluk kuvvetlerine tesliminden önce durumları hakkında görevlilerin bilgilendirilmesi gerekir.

Bugüne kadar firar veya firara teşebbüs eden mahkûmların profillerine bakıldığında

- Terör suçundan yatan mahkûmlar
- Adam öldürme, hırsızlık, gasp, cinsel suçlar, öldürmeye teşebbüs, uyuşturucu madde kaçakçılığı suçlarından yatanlar
- Birden çok suç işleyenler
- Gözü pek ve saldırganlar ile fizik olarak güçlü olanlar
- Beş yıl ve üzeri cezalar
- Ceza infaz kurumlarına uyum sağlayamayanlar
- Kırk yaş altı olanlar
- Bekâr olanlar
- Aile bağları zayıf olanlar, bakmakla yükümlü kimsesi olmayanlardır.

4.1.3.Firara Teşebbüs Yöntemleri

Ceza infaz kurumlarından muhtemel firar etme yöntemleri aşağıda sıralanmıştır.

- Tünel kazarak
- Çatıya çıkarak
- Pencere demir ve korkuluklarını keserek
- Duvar delerek
- Ziyaretler sırasında yer değiştirerek
- Sahte kimlik ve tahliye evrakları düzenleyerek
- Personel ihmali sonucu çıkış kapılarını kullanarak
- Eşyanın içine gizlenerek
- Personeli ilaç, uyuşturucu, delici, kesici ve patlayıcı araç-gereç ve maddeler ile uyutarak ya da etkisiz hâle getirerek,
- Dışarıdan ceza infaz kurumuna sabotaj düzenleyerek,
- Ceza infaz kurumunda olağanüstü durumlar meydana getirip bu kargaşadan yararlanarak,
- Hava araçları(helikopter, balon vb.) yardımıyla
- İnfaz ve koruma memurları, emniyet, jandarma, itfaiye gibi resmî kurum personelinin üniformasını giyerek cezaevlerinden firar ederler.

4.2.Firar Öncesi Belirtiler

- Koğuşlarda, çöp içinde veya koridorlarda toprak, taş, beton parçası gibi emarelerin bulunması
- Tutuklu ve hükümlülere ait elbiseler üzerinde topraklı veya çamurlu ayakkabı ve elbiselerin görülmesi
- Tutuklu ve hükümlülerin sık sık olağanüstü durumlar yaratması
- Koğuş veya bahçe kapılarına tutuklu ve hükümlülerden nöbetçi koyulması, gözetim yerlerinde görevli personelin izlenmesi veya tehdit edilmesi

- Koğuş nöbetçisini oyalayarak dikkatini başka yönle çekmek, asli görevini engellemek
- Tutuklu ve hükümlülerin personele bol ikramlarda bulunmaları
- Koğuşlarında yüksek seste müzik dinlenilmesi veya eğlenceler düzenlenerek gürültü yapılması
- Dışarıdan bol miktarda kablo, hortum, deri giyecek, torba, poşet, ampul, ip ve kazı aletleri gibi tünel kazmakta kullanılan araç ve gereçlerin talep edilmesi veya ceza infaz kurumuna sokmaya çalışmaları
- Koğuşlarına merdiven istenilmesi, kazakların sökülerek elde edilen ipler ile kalın sicim ipler elde edilmesi
- Tutuklu ve hükümlüler tarafından koğuşlarının sık sık yıkanması
- Sayımlarda, sayım ekibine özellikle lider durumundaki tutuklu ve hükümlülerin nezaret etmesi veya sayım ekibine yardımcı olması
- Tutuklu ve hükümlülerde sevinç, heyecan ve duygusallık gibi hâllerin görülmesi
- Ceza infaz kurumuna demir testere, uyku ilacı, bol miktarda para, delici, kesici ve patlayıcı madde sokulması veya sokulmaya çalışılması
- Resmî üniforma, bayan elbisesi ve peruk gibi şekil değiştirici eşyanın ceza infaz kurumuna sokulması veya sokma girişiminde bulunulması
- Özellikle geceleri mahkûmların hasta numarası yaparak acil olarak hastaneye gitme imkânını elde etmeleri
- Kanalizasyon ve rögarlardan akan suyun bulanık veya çamurlu akması
- Tutuklu ve hükümlülerin ceza infaz kurumunda kullanılmayan veya kör yerler denilen yerlere yönelmesi veya ilgi duyması
- Belli zamanlarda koğuşlarda bulunan eşyanın yerlerinin değiştirilmesi (buzdolabı, ranza, masa, soyunma dolapları vb.)
- Tutuklu ve hükümlülerin saç, sakal veya bıyıklarında değişiklikler yapması
- Ekmek içi, sabun, diş macunu ve yumurta gibi malzemelerin belirgin bir şekilde fazla tüketilmesi
- Tünelden çıkan toprak kokusunu yok etmek için çok sarımsak tüketmeleri
- Tutuklu ve hükümlülerin diz ile kol dirseklerinde soyulma ve ellerinde nasırlaşmanın görülmesi
- Tutuklu ve hükümlülerin bel ve karın ağrısı, boyun tutulması gibi şikâyetlerle doktora çıkmaları
- Lider konumundaki tutuklu ve hükümlülerin zayıflamak için belirgin bir şekilde spor yapmaları
- Lider konumundaki tutuklu ve hükümlülerin gündüzleri sürekli uyuyor olması
- Tutuklu ve hükümlü sevk taleplerinin hep aynı ceza infaz kurumuna yönelik olması
- Tutuklu ve hükümlülerin personel ile birebir iletişim kurmaktan kaçınmaları, ceza infaz kurumunda bir firar belirtisi olarak değerlendirilmelidir.

4.2.1. Firar Yöntemleri

Firarlar farklı yöntemlerle yapılabilmektedir. Bu yöntemlerin bilinmesi firarın engellenmesi açısından oldukça önemlidir.

4.2.1.1.Tünel Fırarları

➤ Tünel kazı aşamaları

Tünel fırarları, fiziki yapının özelliği, zemin ve toprak durumu kazmaya müsait olan kurumlarda yapılmaktadır.

➤ Teşkilatlanma safhası

Lider organizasyonları, kazıyı yapacak olanlar, gözetleyiciler, teknik çalışmaları yapacak olanlar, emniyetçiler gibi görev alacak kişilerin belirlendiği yöntemlerdendir.

➤ Planlama safhası

Bu safhada kazının nerde ve nasıl yapılacağı, hangi araçlarla yapılacağı, kazı toprağının nasıl saklanacağı, tünel içinin aydınlatma ve havalandırmasının nasıl yapılacağı, kazı araçlarının nasıl temin edileceği, dışarı çıkıldığında nasıl hareket edileceği vb. hareketler belirlenir.

➤ Hazırlık safhası

Kazı ve firar faaliyetlerinde kullanılacak malzemelerinin temin edildiği, kazı faaliyetlerini kamufle edecek önlemlerin alındığı aşamadır.

➤ Kazı safhası

Kazı faaliyetlerinin yapıldığı dönemdir. Bunun için planlama safhasında tespit edilen yerde bir kişinin sığabileceği bir giriş deliği kazılır. Bu giriş deliğinin gizli olması gerekir.

Fotoğraf 4.1: Tünel kazma

4.2.1.2. Nakil Sırasında Silahlı Saldırı ile Gerçekleştirilen Fırarlar

Naklin yapılacağı yer ve zaman konusunda tutuklulara ve dışarıya istihbarat sızıntısı sevk güvenliği için büyük risktir. Aracın geçeceği güzergâhın ve zamanının bilinmesi, yeterli güvenlik önlemlerini alınmaması hâlinde aracın silah tehdidi ile durdurulup görevlilerin etkisiz hâle getirilmesiyle fırarlar olmaktadır. Açık ceza infaz kurumları ve eğitim evleri arasındaki nakiller ile kapalı ceza infaz kurumlarından açık ceza infaz kurumlarına ve çocuk

eğitim evlerine nakiller yeterli sayıda infaz koruma memuru nezaretinde yapılacaktır. Kapalı ceza infaz kurumlarına nakiller ise dış güvenlik görevlilerince yerine getirilecektir.

➤ **Sevk ve nakil sırasında tutuklu veya hükümlülerin isyan veya firara teşebbüs etmesi**

Sevk ve nakil sırasında tutuklu veya hükümlülerin isyan ya da firar hazırlığı içinde olduklarından kuşkulandığında şevke görevli devriye komutanı tarafından böyle bir harekete kalkıştıklarında silah kullanılacağı ihtar edilir. Bu ihtara uymayarak firara teşebbüs etmeleri durumunda firarın başka şekilde önlenmesine imkân bulunmazsa silah kullanılır.

Silah kullanma sonunda tutuklu ya da hükümlülerden birisi yaralandığında veya öldüğünde durum en elverişli haberleşme aracı ile en yakın jandarma komutanlığına ve bu komutanlıkça da o yerin Cumhuriyet Savcılığına bildirilir. İlgili jandarma birim komutanının vereceği emre göre hareket edilir. Yaralının iyileştirilmesi için önlem alınır ve durum bir tutanakla saptanır. Diğer sevk edilenlerin kaçmaması için gerekli önlemler alınır.

Bu gibi durumlarda diğer tutuklu ve hükümlülerle sevkle görevli jandarmaların sevk devam edip edemeyeceklerini Cumhuriyet Savcısı belirler. Jandarmaların tutuklanması ya da soruşturmanın uzaması durumunda sevk işlemi o yer jandarması tarafından yapılır.

➤ **Sevk veya nakil sırasında firar olayının meydana gelmesi**

Devriye komutanı durumu en yakın jandarma iç güvenlik komutanlığına bildirir. Devriyenin mevcudu yeterli ise takip yapılır. Olayla ilgili tutanak tutulur. Sevk edilecek başka kişiler varsa kaçmamaları için önlem alınır. Bu arada firarının yakalanması için takibe devam edilir. Devriye komutanından firarı öğrenen mahallin jandarma komutanı, kendi üst komutanına bilgi vererek arama takip ve kontrol faaliyetlerini sürdürür. Mahallin Cumhuriyet Savcılığına haber verilir. Sevk güzergâhındaki ve sevk bitiş yerindeki jandarma ve polis kuvvetlerine durum bildirilerek yakalama için çalışma yapılması istenir.

4.2.1.3. Hastaneden Firarlar

Hastane firarları gerek adli gerekse terör mahpuslarının çok sık başvurduğu yöntemlerdendir. Birçok hastanede muhkem tutuklu koğuşı bulunmayışı ve genellikle de muhafız personelin ihmali muayene ve tedavi koşulları, hastane firarlarını etkileyen etmenlerdir. Hastanelere dışarıdan yapılan silahlı saldırılarla da mahpus kaçırma girişimi olmuştur.

4.2.1.4. Adliyelerden Firarlar

Adliyelerin önemli bir kısmı amaca uygun olmayan binalarda hizmet vermektedir. Birçoğunda tutukluların duruşma öncesi ve sonrası bekleme nezarethaneleri, duruşma salonu bağlantılı ayrı çıkış merdivenleri olmadığı gibi, olanların bir kısmı da yeterli güvenlikten yoksundur.

4.2.1.5. Kargaşadan Yararlanarak Firarlar

Özellikle kapasitesi küçük olan ceza infaz kurumlarında başlatılan isyan rehin alma gibi olaylar sırasında doğan kargaşadan yararlanarak toplu firarlar yaşanabilmektedir. Yangın deprem gibi bazı doğal yapay felaket ortamlarında da kargaşadan yararlanarak firarlar gerçekleşmiştir.

4.3. Firar Eylemlerinin Amaçları

Terör suçlarından yatan tutuklu ve hükümlülerin amaçları, örgütüne, sempatizanlarına ve kamuoyuna güçlü ve kararlı olduklarını göstermek, örgüt elemanlarına cesaret vermek, dışarıdaki bazı eylemlere katılmak, yönetmek veya organizasyonunu yapmak, devletin ve ceza infaz kurumu yönetiminin imajını zedelemek ve küçük düşürmek, firar ederek yönetim, personel ve kamuoyu üzerinde tehdit unsuru oluşturmaktır.

Adli tutuklu ve hükümlüler, dışarıda alacak-verecek işlerini hâletmek, yarım kalmış işlerini tamamlamak, ceza infaz kurumunda can güvenliğinin sağlanamayacağı endişesini taşımaları, ceza infaz kurumunda bulunmanın yarattığı psikolojik rahatsızlık ortamından uzaklaşma istekleri, dışarıdan tutuklu ve hükümlüye para ve eşya gelmemesi, tutuklu ve hükümlünün düşmanlık ve öç alma duygularına sahip olması, dışarıda özgürce bir yaşam hasretinde olması durumlarında firar etmek isteyebilirler.

4.3.1. Firara Karşı Alınması Gereken Önlemler

Firar veya asayiş olaylarının önlenmesi amacıyla hükümlülerin kimlik bilgileri, fotoğrafı, kişisel veya fiziksel özelliklerine ait bilgiler aynı kurumda görevli dış güvenlik görevlileri ile bu görevlilerin bağlı bulunduğu kuruma verilebilir. Ancak bu durumda verilen bilgiler amaç dışında kullanılamaz.

➤ **Firarları kolaylaştıracak engellerin kaldırılması**

Kapalı ceza infaz kurumlarında ihata duvarlarının kenarına firarı kolaylaştıracak kontrol ve gözetlemeye engel teşkil edeceği ağaç, kameriye ve benzeri doğal ve yapay örtülerin bulunup bulunmamasına veya kaldırılmasına ceza infaz kurumu idaresi ve jandarma tarafından birlikte karar verilir.

➤ **Ceza infaz kurumları çevresinde yapılacak kamulaştırmalar**

Haberleşmeyi, firarı, tünel kazmayı önlemek ve hükümlü/tutukluların güvenliklerini sağlamak üzere, önem arz eden ceza infaz kurumlarının çevresinde güvenlik alanı olarak belli bir miktar arazi, Adalet Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı arasında varılacak mutabakat çerçevesinde bütçe imkânlarının elverdiği ölçüde kamulaştırılabilir. Kamulaştırma bedelleri Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanır.

İzinli iken firar eden hükümlüye bir daha izin verilmez.

Açık kurumda cezası infaz edilmekte iken ilk kez firar edip yakalanan ve hücreye koyma disiplin cezası verilmek suretiyle kapalı kuruma iade edilen hükümlüler, disiplin cezasının kaldırılmasından itibaren Yönetmelikte aranan diğer şartlara uyduğu ve bir daha firar etmeyeceği değerlendirildiği takdirde açık kuruma ayrılabilir.

Çocuk eğitim evleri hariç, kapalı kurumlardan firar edenler ile açık kurumlardan ikinci kez firar etmiş olanların firar tarihinden önce kesinleşmiş olan cezaları ve koşullu salıverilme tarihine kadar kesinleşerek infazına başlanacak olan cezalarının tamamı, kapalı kurumlarda infaz edilir. Diğer cezalar, Yönetmelikte aranan koşulların bulunması hâlinde açık kurumlarda infaz edilebilir.

➤ **Sayımların sağlıklı yapılması**

Sayım, kışla, yatılı okul, ceza infaz kurumu gibi kurumlarda temel disiplin müesseselerinden birisidir. Firar vuku bulup bulmadığının tespiti ancak sağlıklı sayım yapmakla mümkündür. Firar olaylarında sağlıklı sayım yapılmamasının önemli rol oynadığı görülmüştür. Öyle ki bazı hükümlü ve tutukluların firar ettikleri dışarıda başka bir suç işleyip yakalandıklarında anlaşılmıştır.

➤ **Aramaların bilinçli ve amacına uygun yapılması**

Bir disiplin ve otorite olan ceza infaz kurumlarında güvenlik ve huzurun sağlanması, mahpusların her türlü ateşli, delici, kesici ve uyuşturucu maddelerinden arındırılması gerekmektedir. Bu nedenle aramaların sistemli ve bilinçli yapılmasının önemi büyük olduğu kadar firar girişimlerin önlenmesi, tünel tespiti, firara elverişli aletlerin ele geçirilmesi bakımından da aramalar önemlidir. Aramalarda aşağıdaki hususlara dikkat edilir:

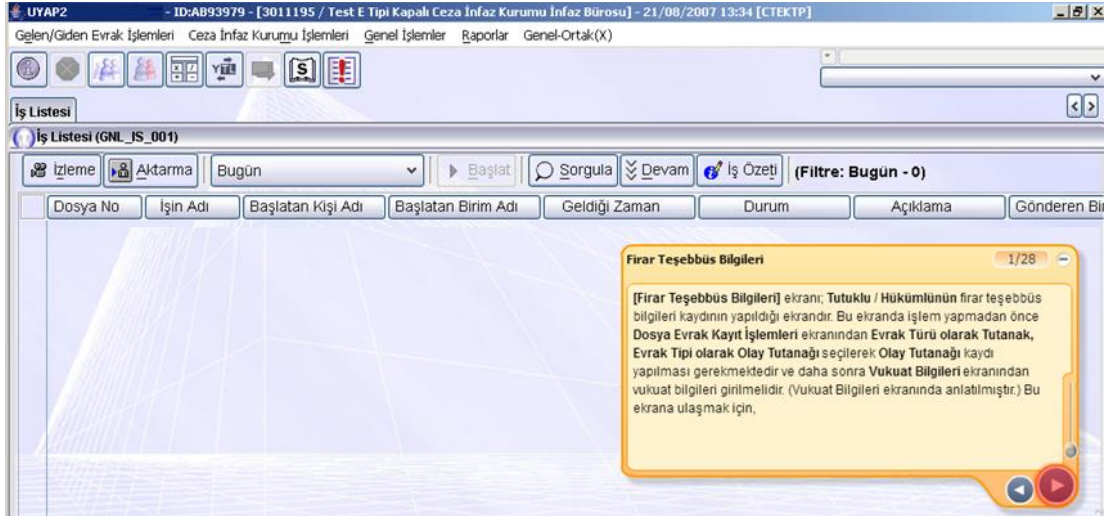
- Üst araması
- Eşya ve araçların aranması
- Koşuş, havalandırma bahçesi, mutfak ve merdiven boşluğu aramaları
- Tuvalet ve banyoların aranması
- Kapı ve pencere demirlerinin kontrolü
- Rögarların teknik personel tarafından aranması
- Dolapların ve diğer eşyaların aranması
- Elektrik, su, sıhhi tesisat, kalorifer rögarları gibi alanların teknik personel tarafından sık sık aranması
- Çatı ve diğer boş alanları arama ve kontrolü
- Bina ve eşyadaki değişikliklerin gözlemlenmesi, koşuşlarda gereksiz ve fazla eşyanın bulundurulmasına izin verilmemesi
- Kurumların firara elverişli hassas alanlarının tespiti, bu alanlarda özel önlemler alınması
- Arama ekiplerinin oluşturulması
- Teknolojik olmayan ve teknolojik olan güvenlik unsurlarının yaygınlaştırılması
- İç haberleşme sistemlerinin kurulması
- Kapalı ve açık görüşler ile tahliyelerde dikkatli davranılması
- Hükümlü ve tutuklular arasında dinleme ve istihbarat yapılması
- Koşuşlar arası irtibat ve haberleşmenin önlenmesi

- Tecrübesiz personelin kritik yerlerde görevlendirilmemesi
- Personelin üniforma ile görev yapmasının sağlanması
- Personel moral ve motivasyon eğitimi, görev ve sorumluluk bilincinin geliştirilmesi

4.4.Mesleki Programda İlgili Ekranlar

Tutuklu veya hükümlünün firara teşebbüs eylemleri ekranına ulaşmak için infaz bürosu çıkış işlemleri ekranına giriş yapmak gerekir. Bu ekrana giriş yaparak firar teşebbüs bilgileri menüsüne ulaşılır. Bu menü ile ilgili işlemleri yönergeler takip edilerek eğitim tamamlanabilir.

Mesleki Programda ani müdahale durumları ile ilgili uygulamalar yapılır.

Fotoğraf 4.2: UYAP firara teşebbüs bilgileri ekranı

Fotoğraf 4.3: Firara teşebbüs bilgileri ekranı

Geçen/Giden Evrak İşlemleri Ceza İnfaz Kurumu İşlemleri Genel İşlemler Raporlar Genel-Ortak(X)

2007/101 - Ceza İnfaz Kurumu İnfaz Dosyası

İş Listesi **Firar Teşebbüs Bilgileri**

Firar Teşebbüs Bilgileri (CTE_CIR_0042)

[Tutuklu/Hükümlü Bilgileri]

TC Kimlik No	Cezaevi Kayıt No	2007/101	T/H Fotoğraf (-)
Adı	Cezaevine Giriş Tarihi	02/05/2006	Ayrıntılı Kimlik Bilgileri
Soyadı	Cezaevindeki Durumu	Hükümlü	

[Firar Bilgileri]

* Firar Teşebbüs Tarihi/Saati 19/04/2007 09:00

* Firar Teşebbüs Şekli

* Olay Açıklaması

Çatışırken
Çatıdan
Duvardan
Görüş Sırasında
Hastaneden
İzindeyken
Jandarma Nezaretindeyken
Kapıdan

Fotoğraf 4.4: Firara teşebbüs bilgileri ekranı

Geçen/Giden Evrak İşlemleri Ceza İnfaz Kurumu İşlemleri Genel İşlemler Raporlar Genel-Ortak(X)

2007/101 - Ceza İnfaz Kurumu İnfaz Dosyası

İş Listesi **Firar Teşebbüs Bilgileri**

Firar Teşebbüs Bilgileri (CTE_CIR_0042)

[Tutuklu/Hükümlü Bilgileri]

TC Kimlik No	Cezaevi Kayıt No	2007/101	T/H Fotoğraf (-)
Adı	Cezaevine Giriş Tarihi	02/05/2006	Ayrıntılı Kimlik Bilgileri
Soyadı	Cezaevindeki Durumu	Hükümlü	

[Firar Bilgileri]

* Firar Teşebbüs Tarihi/Saati 19/04/2007 09:00

* Firar Teşebbüs Şekli Çatıdan

* Olay Açıklaması

Havalandırma sırasında firar teşebbüsünde bulunduğu fakat görevli memurlarca yakalandığı anlaşılmaktadır.

Fotoğraf 4.5: Firara teşebbüs bilgileri ekranı

DEĞERLER ETKİNLİĞİ

İŞBİRLİĞİ VE DAYANIŞMA

“Yalnız taş duvar olmaz.” “Bir elin nesi var iki elin sesi var.” Atasözlerinden de anlaşıldığı üzere biz insanlar pek çok işin altından kalkabilmek için birbirimize ihtiyaç duyarız. İşbirliği ve dayanışma ile zor görünen çoğu işin kolaylıkla halledildiğine şahit olmuşsunuzdur.

Aşağıda kazların göç etmesiyle ilgili bir metin okuyacaksınız. Verilen boşluklara işbirliği, dayanışma, takım ruhu.. gibi konularda ulaştığınız sonuçları yazınız.

GÖÇ EDEN KAZLAR

Göç eden kazları havada süzülürken hiç izlediniz mi? 'V' şeklinde uçtuklarını fark etmişsinizdir. Bilim adamları kazların neden bu şekilde uçtuğunu araştırmış ve şu sonuçlara ulaşmış.

1. Uçan her kuş, kanat çırpıtığında arkasındaki kuş için onu kaldıran bir hava akımı oluşturuyor. V şeklinde uçan kaz grubu, birbirlerinin kanat çırpışlarındaki hava akımını kullanarak uçuş menzillerini %71 oranında uzatıyorlar. Yani tek başına gidebilecekleri maksimum yolu grup halinde neredeyse ikiye katlıyorlar.

2. Bir kaz, V grubundan çıktığı anda uçmakta güçlük çekiyor. Çünkü diğer kuşların yarattığı hava akımının dışında kalmış oluyor. Bunun sonucu olarak genellikle gruba geri dönüyor ve 'V'nin gücünü kullanıyor.

3. Grubun başında giden kaz hiçbir hava akımından yararlanamıyor. Bu yüzden diğerlerine oranla daha çabuk yoruluyor. Bu durumda en arkaya geçiyor ve hemen arkasındaki kaz, lider konumuna geçiyor. Bu değişiklik sürekli yapılıyor. Böylece her kaz, grubun her noktasında yer almış oluyor.

4. Uçuş hızı yavaşladığında gerideki kuşlar öndekileri daha hızlı gitmeleri için bağırarak uyarıyor.

5. Bir kuş hastalanırsa veya bir avcı tarafından vurulur da uçamayacak hale gelirse düşen kuşa yardım etmek üzere gruptan iki kaz ayrılıyor ve korumak üzere yanına gidiyor. Tekrar uçabilene veya ölümüne kadar onunla beraber kalıyorlar. Daha sonra kendilerine başka bir kaz grubu buluyorlar ve yola onlarla devam ediyorlar.

UYGULAMA FAALİYETİ

Ceza infaz kurumlarında firar tekniklerini araştırınız. Araştırdığınız bilgileri kullanarak poster hazırlayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Ceza infaz kurumlarından firar olmaması için belirlenen güvenlik tedbirlerini araştırınız.	➤ Firarı engellemek için belirlenen güvenlik tedbirleri ile ilgili fotoğrafları İnternet'ten araştırabilirsiniz.
➤ Firar teşebbüsüne müdahale yöntemlerini araştırınız.	➤ Firara teşebbüste müdahale yöntemleri ile ilgili bilgiyi ceza infaz kurumu müdürlüklerinden ve infaz koruma memurlarından edinebilirsiniz.
➤ Firara teşebbüs eden/firar eden tutuklu ve hükümlülerin idareye bildirilme işlem basamaklarını listeleyiniz. ➤ Elde ettiğiniz tüm verileri kullanarak posterinizi hazırlayınız.	➤ Firara teşebbüs eden veya firar edenlere uygulanacak yaptırımları ceza infaz kurumu müdürlüklerinden ve infaz koruma memurlarından edinebilirsiniz.
➤ Mesleki programda ilgili ekran eğitimini tamamlayınız.	➤ Mesleki program ekran eğitimlerini birkaç kez tekrarlayabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

1. Hürriyeti bağlayıcı cezaların infazında tutuklu ve hükümlülerin kanun dışı yolları kullanarak hazırladıkları plan ve yöntemlerle ceza infaz kurumundan kaçmalarınadenir.
2. Ceza infaz kurumlarında duvarı delmeye çalışmak, tünel kazmak, ziyaretçi ile yer değiştirmekyöntemlerindendir.
3. Tutuklu ve hükümlülere ait elbiseler üzerinde topraklı veya çamurlu ayakkabı ve elbiselerin görülmesibelirtilerden biridir.
4. Tutuklu ve hükümlülerin ceza infaz kurumunda can güvenliğinin sağlanamayacağı endişesini taşımalarıeylemleri gerçekleştirme nedenlerinden biridir.
5. vefirara karşı alınacak önlemlerdendir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru **Modül Değerlendirmeye** geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () İlk yardım ekipleri en az ikişer kişiden oluşur.
2. () İçinde 60 kişiden fazla insan bulunan ceza infaz kurumlarında acil durum ekipleri oluşturulması zorunludur.
3. () Sahte kimlik ve tahliye evrakları düzenleyerek kaçmak, firara teşebbüs yöntemlerinden biridir.
4. () Toplu olarak slogan atma veya pankart asma eylemleri ani müdahale durumlarından biridir.
5. () Solunumu duran kişiye yapay solunum uygulanmaz.

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

6. Olayın meydana geldiği zamanda görevde bulunan nöbetçi infaz koruma memurudüzenleyerek kurum en üst amirine onaylatmalıdır.
7. Yangın çıktığını öğrenir öğrenmezyangını itfaiyeye ve ilgili kişilere en kısa zamanda telefonla haber verir.
8. Firar vuku bulup bulmadığının tespiti ancakyaparak tespit edilebilir.
9. Hemen müdahale ya da reaksiyon gerektiren, beklenmeyen ve ciddi olay ya da duruma.....denir.
10. Hastalık ve kaza nedeniyle sağlığı tehlikeye girmiş kişiye, sağlık personeli (doktor, acil tıp teknisyeni, hemşire vb.) tarafından tıbbi araç gereç ve ilaç kullanılarak yapılan uygulamalara,denir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise **Uygulamalı Teste** geçiniz.

UYGULAMALI TEST

Ceza infaz kurumlarında ortaya çıkabilecek acil durumların neler olabileceğine dair bir sunum hazırlayarak bu durumlara nasıl müdahale edilebileceğini arkadaşlarınızla paylaşınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu materyal kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri **Evet**, kazanamadığınız becerileri **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
➤ Acil durumlarını tespit ettiniz mi?		
➤ Ani müdahale tekniklerini uyguladınız mı?		
➤ Doğal afetleri ve doğal afetlerde uygulanacak tedbirleri açıklayabildiniz mi?		
➤ Doğal afetlerde görevli ekiplerin görevlerini açıkladınız mı?		
➤ Tutuklu ve hükümlülerden kaynaklanan acil durumlarda uygulanacak ani müdahale yöntemlerini açıkladınız mı?		
➤ İlk yardım tekniklerini uyguladınız mı?		
➤ Firar eylemlerinin amaçlarını açıkladınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda **Hayır** şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız **Evet** ise bir sonraki öğrenme materyaline geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Yanlış
3	Doğru
4	Yanlış
5	Doğru
6	Doğru
7	Yanlış
8	Yanlış
9	Yanlış
10	Doğru

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Doğru
3	Yanlış
4	Doğru
5	Doğru
6	Yanlış
7	Doğru
8	Yanlış
9	Yanlış
10	Doğru

ÖĞRENME FAALİYETİ-3'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Yanlış
3	Doğru
4	Yanlış
5	Yanlış
6	B
7	A
8	E
9	E
10	D

ÖĞRENME FAALİYETİ-4'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	firar
2	firar teşebbüs
3	firar öncesi
4	firar
5	Sayım-arama

MODÜL DEĞERLENDİRME'NİN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Yanlış
3	Doğru
4	Doğru
5	Yanlış
6	olay bildirme fişi
7	ekip komutanı
8	sayım
9	acil durum
10	acil bakım

KAYNAKÇA

- BERK Uğur, **Türkiyedeki Kapalı Cezaevleri Güvenlik Sisteminin Firar Olayları Yönüyle İncelenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2016.
- Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun (Erişim Tarihi: 24.03.2016/ 21.30)
- <http://www.bilecikolay.com/mobil/haber/9464/bilecik-m-tipi-kapali-ceza-infaz-kurumunda-ilk-yardim-egitimi-verildi.html> (Erişim Tarihi: 24.03.2016 /21.55)
- <http://www.internetajans.com/turkiye/cezaevinde-mahkumlar-isyan-edip-binayi-atese-verdi-h110673.html> (Erişim Tarihi: 24.03.2016 /22.05)
- http://uyapegitim.adalet.gov.tr/AB/EEP/user_activity_mainpage2.aspx?activityID=59&catCourseID=0&isFromSearch=-1 (27.04.2016 / 20:31)
- www.megep.meb.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 23.03.2016 /10.30)
- Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliği Resmi Gazete Tarihi: 02.09.2012 Resmi Gazete Sayısı: 28399
- <http://www.megep.meb.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 24.03.2016 /14.02)
- Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük